Og. zb. Nr. 110. Lwów, sobota dnia 4. listopada 1905. Rok III. Nr. 6.

PRZEMYSŁOWIEC

Ł. DĄBROWA

Wodociągi, Ogrzewania centralne itd. urządzają CHYLEWSKI, HRUBY i Sp. (patrz ogłoszenia str. 4 i 20.)

Drzewiecki & Jezioranski

INŻYNIEROWIE

Fabryka przyrządów ogrzewania centraln. i Biuro konstrukcyjno-techniczne

Przedsiębiorstwo koncesyonowane przez Magistrat król. stoł. miasta Krakowa L. 76.770/903 III.

Adres: Warszawa, Aleje Jerozolimskie Nr. 85. (dom własny).
Adres telegraficzny: Warszawa Drzewiecki Jezioranski.

Wodociągi i Kanalizacye. ❋ Ogrzewania centralne i Wentylacye. ❋ Urządzenia gazowe.

Firma wykonała w ciągu ***jedenastu lat*** działalności około 1000 instalacyj. 65

Fabryka Maszyn i Odlewnia

2 Księcia A. LUBOMIRSKIEGO we Lwowie 6

Lwów-Podzamcze ul. Św. Marcina 11.

Adres dla telegramów: SRENIAWA-LWÓW.— Telefon 559. — Konto poczt. Kasy Oszczęd. 867201.

Wykonywa wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu maszynowego:

1. Urządzenia, rekonstrukcye i reperacye gorzelń, browarów, młynów, tartaków, cegielń i innych zakładów przemysłowych.
2. Kotły parowe, konstrukcye żelazne, rezerwoary i wszelkie inne roboty kotlarskie.
3. Jako specyalność: transmisye o kołach pasowych, formowanych maszynowo, wykonane przy pomocy maszyn specyalnych.
4. Odlewy żelazne z własnych i nadesłanych modeli od najlżejszych do 5000 kg. wagi. Odlewnia zaopatrzona w najnowsze maszyny do formowania, daje nam możność zadowolnić najostrzejsze wymagania odbiorców naszych.

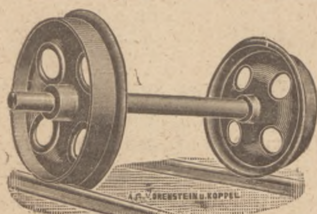
Prosimy o zwrócenie uwagi na markę ochronną na wyrobach naszych. 57

3

Katalogi, kosztorysy, rysunki darmo i opłatnie.

ORENSTEIN i KOPPEL

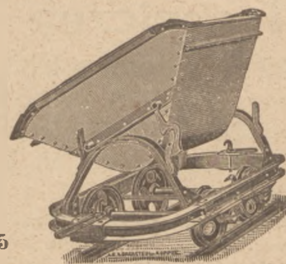
Fabryki kolei wązkotorowych i lokomotyw

BIURO:
Lwów
Pasaż Mikolascha

Składy:
ul. Grodecka 127.
Telefon Nr. 594.

URZĄDZAJĄ I DOSTARCZAJĄ 65

Koleje polne, lasowe, oraz dla celów przemysłowych, do ruchu ręcznego, konnego, parowego i elektrycznego.

Spłaty amortyzacyjne. Spłaty amortyzacyjne.

Koleje linowe — Koleje elektryczne — Koleje przenośne — Koleje drugorzędne — Koleje dojazdowe — Lokomotywy — Wózki — Bagiery ręczne i parowe.

Wynajmuje kompletne koleje urządzone. Roboty przedwstępne, trasowanie.

14 Katalogi, kosztorysy, cenniki darmo i opłatnie.

Patenty

na wynalazki

4 wyjednywa 15

Kazimierz Ossowski

Biuro patentowe

Petersburg, Wozniesieński prospekt 3. 65

Poszukuje się wody o sile 30—40 koni w pobliżu stacyi kolejowej.

Bliższa wiadomość w Administracyi Przemysłowca.

Wilgoć i grzyb

najsilniejsze wyniszcza w zupełności

GLAZURYNA.

Osuszenie kościołów, pałaców i mieszkań wykonuje się od szeregu lat z najlepszym skutkiem i gwarancyą.

Płyty słomiane niepalne

jako ochrona ścian od zimna i ściany działowe.

Zgłoszenia:

Biuro fabryki „GLAZURYNY“

Lwów, Łyczakowska 22.

Przesyłki próbne (grzyb) 6 i (wilgoć) 5.

Przegląd - Techniczny

ygodnik poświęcony sprawom techniki i przemysłu..

Adres Redakcyi i Administr.:
Warszawa, Włodzimirska 3.

PRZEDPŁATA:
W Warszawie: rocznie 10 rub., półrocz. 5 rub., kwartalnie 2·50 rub.; z przesyłką rocz. 12 —, półrocz. 6·—, kwart. 3· — Numer pojedynczy 30 kop.

CENA OGŁOSZEŃ:
Jednorazowo za całą stronę rb. 13, za półstr. 8·—, za ćwierć str. 4·—, za jedną ósmą 2·50, za jedną szesnastą rub. 1·50.

7 **Sokolnicki & Wiśniewski** 15

Biuro elektrotechniczne

Lwów, Akademicka 18. Kraków, pl. Maryacki 9.

Adres telegraficzny: Grom, Lwów. — Grom, Kraków.

Pierwszy zakład kraj. dla budowy wszelkich urządzeń elektrycznych

WŁASNE WARSZTATY ELEKTROMECHANICZNE.

Składy artykułów elektrotechnicznych.

Budowa kompletnych stacyi elektrycznych. Wyzyskiwanie sił wodnych do wytwarzania energii elektrycznej i zastosowania jej w przemyśle i gospodarstwach rolnych. — **Większość znaczniejszych urządzeń elektrycznych w Galicyi od roku 1903 wykonała firma Sokolnicki & Wiśniewski.**

Projekty, kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie. 65

Wodociągi dla miast, miasteczek, zakładów publicznych i domów prywatnych

8 buduje 5

Zygmunt Rodakowski

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY WODOCIĄGÓW 65

dawniej biuro instalacyjne „Towarzystwa Akc. dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów i kanalizacyi“.

Wykonuje wszelkie poszukiwania za wodą, plany i projekty wodociągowe, ujęcia źródeł i wiercenia lub kopania studzien, całkowite wodociągi miejskie, zupełne instalacye wodociągowe w gmachach publicznych i prywatnych, klozety, łazienki od najprostszych do najwykwintniejszych, cyrkulacye wody gorącej, odpływy i kanalizacyę.

Materyał doborowy. — Wykonanie wzorowe — Ceny umiarkowane.

Kolejki wązkotorowe

do eksploatacyi lasu i torfu, dla cegielni, tartaków, cukrowni, gospodarstw rolnych, przedsiębiorców budowlanych i t. p.

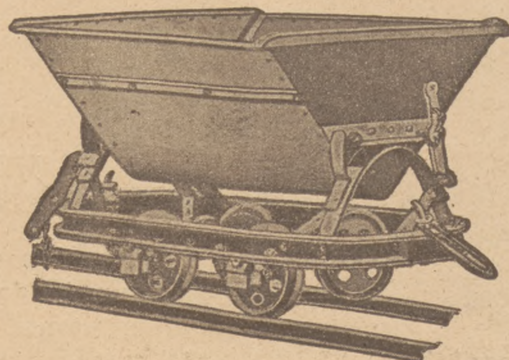
9 dostarcza i urządza 24

E. Giełdziński, Lwów

ul. Jagiellońska l. 3. (w gmachu wiedeńskiego Banku Związk.)

Kupno i najem.

Lokomotywy, szyny, tory przenośne i stałe, wózki rozmaitej konstrukcyi, tarcze obrotowe, rozjazdy, złożenia osiowe, koła, łożyska, śruby, lasze, gwoździe i t. p.

Wynajmuje koleje kompl. urządzone. Katalogi, kosztorysy i rysunki na żądanie darmo i opłatnie. Nowy i używany materyał, jakoteż części zapasowe zawsze na składzie. Specyalny oddział dla maszyn i klozetów torfowych.

75/2

Co i gdzie wyrabia się w kraju?

Umieszczenie w każdym numerze przez rok cały za jeden wiersz 5 kor., półr. 3 kor.

Aparaty piwne: (fabryka) J. Friedman, Stryj.

Asfalt: Skrzypiec i Sp., Tarnów.
Emil Kuźnicki, Oświęcim, Papa dachowa (płyty izolacyjne asfaltowe).
Giovanni Zuliani i Syn, Lwów.
Spółka kraj. budowniczych, Lwów.
Sosnowski & Zacharyewicz, Lwów.
Krajowa fabryka papy dachowej i produktów terowych, Sina Kurtz, Chrzanów.
H. et A. Lorie, Kraków.

Artykuły izolacyjne: M. Franz Przemyśl, Dobromilska l. 12, pat. Emulcya bitumiczna i pat. *Passerol* przeciw wilgoci.

Artykuły techniczne: Stanisław Grünberg i Ska, Kraków Rynek 21. (Skład artykułów technicznych, elektrotechnicznych oraz krajowych wyrobów metalowych.)

Budowlane roboty: Z. Gościcki, Lwów, Kopernika 17. (wyroby metalowe kąpielowe).

Broń: W. Szadkowski i S. Kopczyński, Lwów, pl. Bernardyński l. 3.

Browary: Pierwszy browar w kraju systemu gotowania parą Zygmunta Marsa i Braci w Limanowej.

Bielizna męska, damska, dla chłopców, dziewcząt i niemowląt — Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Carbolineum: Emil Kuźnicki, Oświęcim, (Krystol najlepsza pasowłoka dla dachów pawych).
H. et. A. Lorie, Kraków.

Cement portlandzki: B. Liban i Sp., Podgórze-Bonarka.
Goleszowska fabryka portland cementu (Roman cement i wapno skaliste)

Cement drzewny: (Holzzement) Emil Kuźnicki, Oświęcim.
H. et A. Lorie, Kraków.

Cementowe wyroby: Giovanni Zuliani i Syn, Lwów.
H. et A. Lorie, Kraków.

Ceramiczne wyroby: Ign. Patkowski, Kołomyja (Warsztat dla wyrobu majoliki).

Chirurgiczne opatrunki: Fabr. „Tlen“, Lwów.

Cukry: Cukiernia Ferdynanda Theuera, Lwów, plac Halicki 12

Cukierki, bonbony, czekolada, kakao, pierniki, biszkopty i ciasta wszelkiego rodzaju wyrabia Parowa fabryka cukrów i pierników Brandstädter i Ska we Lwowie.

Cykorya: I. Bar. Romaszkan, Horodenka.

Dachówki i dreny: Bracia Kanarek, Skowierzyn Zbydniów (fabryka dachówek).

Drut drzewny: Na zapałki i pudełka. Fabryka w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa.

Elektrotechnika: Tranda Witold, Przemyśl. Domiczek Karol, (Lwów, Sykstuska 23. Skład rowerów).
E. Hausmann Lwów, Pasaż Hausmana. Telefon 303.

Farbiarnie: Pierwsza kraj. farbiarnia i pralnia chemiczna Langier i Ska, Lwów.

Fajanse: Fabryka w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa (naczynia fajansowe i cegły ogniotrwałe).

Gorzelniane urządzenia: Bracia Bartik, Tarnów.

Gwoździe Sułkowickie do szyn: E. Giełdziński, fabryka kolejek wązkotorowych. Lwów, Jagielońska 3. Patrz inserat str. 2.

Harmonium: Pierwszy jedyny wyrób harmonium nożnego amerykańskiego (sawkowego), Rudolf Haase, Lwów, Pijarów 7.

Instalacye: (wodociągi, kanalizacya, centralne ogrzewanie i wentylacya, dalej łaźnie mechaniczne, pralnie i suszarnie) Inż. Leonard Nitsch i Sp., Kraków.
Instalacyjny zakład dla centralnych ogrzewań, wodociągów i gazu, Julian Tokar, Kraków (Radziwiłłowska).
Chylewski, Hruby i Ska, dawniej Wł. Niemeksza. Lwów, Kopernika 15 a.
Bracia Bartik, Tarnów.
A. Löw i Ska Lwów, Kołłątaja (patrz anons).

Introligatorskie wyroby artystyczne: S. Astandt, Lwów, ul. Słoneczna 7.

Kamień sztuczny: Fabryka kamienia sztucznego, Lwów.

Kamieniarskie wyroby: Trembowla gmina miasta.

Kamieniołomy: Trembowla gm. miasta.

Konserwy z jarzyn i owoców. Fabryka parowa w Lubyczy Królewskiej M. Parnasa. Ogród handlowy.

Konserwy mięsne: Aleksander Sliżyński, Lisko.

Konfitury: (sorbety, woda kolońska) M. Gozdawa-Czekońska, Czortków.

Konstrukcye żelazne:
E. i L. Zieleniewscy, Kraków.

Koronki i hafty: Krzyżanowska Aniela, Oświęcim.

Kołdry Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Kotły parowe: E. i L. Zieleniewscy, Kraków.

Korki i smołki: Z. Blaustein, Lwów, Kazimierzowska 17.

Lampy: Chylewski, Hruby i Ska, Lwów, patent. naftowe światło żarowe.

Likiery i rozolisy: Fabryka likierów i rumu (rafinerya spirytusu) K. Hr. Drohojowskiego w Bolanowicach.
Dawid i Józef Waloscy w Stryju (rafinerya spirytusu i fabryka rumu.

Liny i powrozy: Towarzystwo powroźnicze w Radymnie:
a) dla przemysłu fabrycznego pasy do maszyn, wszelkie sznury, liny druciane, liny konopne dla gorzelni.
b) dla gospodarstwa domowego: sznury dla wieszania bielizny i rebsznury do stołów.
c) dla gospodarstwa rolnego: postronki, lejce, szleje, kantary i tp.
d) dla myśliwstwa i rybołowstwa: sieci do polowania, włoki, więcierze.

Marynaty: F. Jachzel, Biała (wyrób sardynek, moskale).

Maszyny: Chylewski Hruby i Ska, Lwów, Kotły parowe. Browary, Młyny, Tartaki, Motory ropne, gazowe.
E. i L. Zieleniewscy, Kraków.
MOTORY WYBUCHOWE, budowa młynów i urządzeń przemysłowych Leon Heller, Lwów, Grodecka 35.

Maszyny i narzędzia rolnicze: Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.
Bracia Bartik, Tarnów.
Marek Feuerstein, Lwów, ul. Grodecka l. 51.

Młyny: Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.
Bracia Bartik, Tarnów.
Leopold Herman, biuro techniczne, Lwów, ul. Grodecka 14 a. (młyny motorowe, motory i lokomobile).

Meblowe roboty: Eisenbart Teodor, Lwów (zakop.).
Towarzystwo stolarzy w Kalwaryi Zebrzydowskiej (skład komis. w Krakowie).

Miechy: Marek Feuerstein, Lwów, Grodecka 51. (pierwsza fabryka galicyjska).

Miody: Miód patoka, miód pitny, wosk, narzędzia i przybory pszczelarskie Spółka pszczelarska w Brzeżanach.

Metalowe wyroby: E. Wajdowski i Synowie, Lwów, Bema 17.

Naczynia emaliowane: Pierwsza gal. fabryka E. H. Friedmanna i Ski, Kraków-Dębniki.

Odlewnie i konstrukcye żelazne:
E. i L. Zieleniewscy, Kraków.
Jan Wehrstein Stryj, fabryka kujnej leizny (Tempergus),
Bracia Bartik, Tarnów.
W. Podhorodecki i Ska, ul. Polna 51. (wszelkie odlewy ze stali, żelaza i metalu, leizna kowalna — Tempergus).
Fabryka armatur, pomp inż. Karola Rudolphiego i Ski w Trzebinie.
Fabryka Ks. A. Lubomirskiego, Lwów, Marcina l. 11.
Bochenkiewicz Rafał, Gorlice wyrabia wszelkie odlewy maszynowe i budowlane.

Odlewy metalowe: E. Wajdowski i Synowie, Lwów, Bema 17.

Ogrodzenia siatkowe altany, werandy, i poręcze drogowe z rur stalowych jako nowość, praktyczne tanie i trwałe Józef Rossmanith Nowy Sącz.

Ołowiane wyroby, plomby, płyty etc. Stanisław i Stefan Drzewiccy w Przemyślu ul. Węgierska 60.

Ołówki: Majewski, Warszawa.

Organy kościelne i harmonium: Wyrób organów kościelnych i harmonium, Rudolf Haase, Lwów, Pijarów 7.

Osuszanie murów: F. Mossoczy, Lwów, Łyczakowska 22.
Grabowski, budown. Kraków, Gołębia 14. (sposobem patent. bez plam, kanalizacye budynków, izolacye murów)

Pasy maszynowe: (fabryka) Seweryn. Patzan, Żywiec.

Piece kaflowe: P. Swistek, Przemyśl, Lipowa — **Julia Duda, Jarosław.** (Fabryka).

Pieczęcie: A. Garfunkel, Lwów, ul. Karola Ludwika 2.

Pilniki: Jan Sądel, Kraków, plac Matejki 4. — Bracia Bartik, Tarnów.

Płyty izolacyjne: Skrzypiec i Ska Tarnów 2.

Powozy: Siwiński Wład., Stanisławów.

Pończoszkarskie wyroby: Bobrowska w Jaremczu.

Płótna Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Pościel Wiktor Sedlaczek, Lwów, plac Kapitulny 3.

Prasy olejne, pompy wodne (fabryka) J. Friedmann, Stryj.

Pompy: (studnie) E. i L. Zieleniewscy, Kraków.
Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków.

Przyrządy gimnastyczne: Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.

Rękawiczki i bandaże: L. Kozub, Drohobycz, Rynek 30.

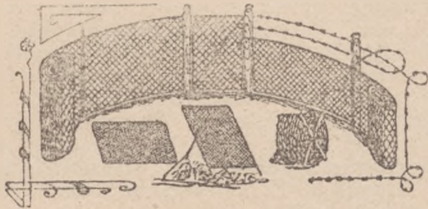
Rzeźbiarskie wyroby z drzewa: Tadeusz Sokulski Lwów, Łyczakowska 54, (ołtarze, ambony itp. roboty snycerskie, pozłotnicze, ozdobne, odnawianie).

Siatki żelazne ogrodzenia siatkowe altany, werandy i poręcze drogowe z rur stalowych, jako nowości praktyczne tanie i trwałe Józef Rossmanith Nowy Sącz.

Sikawki: Bracia Bartik, Tarnów.

Ślusarskie wyroby: Spadkobiercy J. Górniaka w Przemyślu.

Siatki żelazne, meble i konstrukcye schodów żelaznych, wykonuje fabryka Józefa Goreckiego, Kraków.

Słomiane maty i materace: Fabryka „Hygiea“ J. Wojciechowski p. Kołomyją.

Story do okien płócienne, patyczkowe i deszczułkowe Władysław Adamski, Lwów, Sobieskiego 4.

Studnie: Bracia Bartik, Tarnów.
Inż. Leonard Nitsch i Ska Kraków.
Chylewski Hruby i Ska, Lwów, Wiercenia studzien, ustawiania pomp.

Światło: Chylewski Hruby i Ska, Lwów, Patent. naftowe światło żarowe, gaz powietrzny, motory ropne do oświetlenia elektrycznego.

Tablice emaliowane z napisem wszelkiego rodzaju wykonuje Pierwsza galicyjska fabryka E. H. Friedmanna i Ski, Kraków-Dębniki.

Tapety: W. Adamski, Lwów.

Tartaki: Chylewski, Hruby i Ska. Lwów.

Tektura dachowa, Skrzypiec i Spółka. Tarnów 2.

Tkackie wyroby: Jan Kopciński, Kęty, (sukna i koce).
Michał Męsowicz Korczyna obok Krosna. Tkalnia płócien i skład wysyłkowy (wyroby z najlepszego przędziwa).
Marcin Brzęk, Błażowa, wyrób lnianych i bawełnianych tkanin.
Bobrowska, wyrabia z sukna krajowego serdaki, guńki w Jaremczu.
Tow. tkackie w Glinianach.

Transmisye: W. Podhorodecki i Ska, Lwów, Polna 51. (wały transmisyjne, łożyska, sprzęgacze, koła pasowe i zębate i t. p.

Tutki: K. Primus, Lwów.

Urządzenia mechaniczne cegielń i fabryka dachówek Józef Szaynok, Rzeszów. Biuro techniczne.

Waseliny: Jan Michnik, Bochnia (oleje maszynowe).

Wody mineralne: Rząca i Chmurski, Kraków.

Wyroby brązownicze i sprzęty kościelne S. Wilczyński, Lwów, Trybunalska 6.

Witraże i mozaiki szklane W. Ekielski i A. Tuch. Kraków, Wolska 31.

Zabawki klockowe (fabryka) Z. Janikowski. Kraków, Garbarska 5.

Zegary wieżowe najnowszej konstrukcyi i w różnych wielkościach M. Męsowicza w Krośnie.

OGŁOSZENIA

Najtańsza siła motorycz-
38 **czna 50% oszczędności**
oryginalne szwedzkie 15
Motory i lokomobile
„AVANCE“
pędzone benzyną, naftą, spirytusem lub surową ropą
dostarczają 65
Chylewski, Hruby i Sp.
Biuro techniczne i zakład instalacyjny
Adr. tel.: Chylewski, Lwów.
Lwów, ul. Kopernika l. 15a.

Rządowo uprawniona
Fabryka wód mineralnych
sztucznych i specyalnie leczniczych
37 pod firmą 14
K. Rząca i Chmurski
w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4.
wyrabia pod kontrolą Komisyi przemysłowej Tow. lek. Krak. polecone przez toż Towarz.
Wody mineralne
odpowiadające składem chemicznym wodom: **Bilińskiej, Gieshüblerskiej, Selterskiej, Vichy, Marienbadzkiej, Hamburg, Kissingen** tudzież
specyalnie lecznicze
jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną, oraz wody **lecznicze normalne** z przepisu **prof. Jaworskiego.**
Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach.
Cenniki na żądanie franco.
Główny skład 65
we Lwowie w aptece J. Wewiórskiego
ul. Halicka 5.

Komplety
PRZEMYSŁOWCA
rocznik II-gi
1904/1905
zbroszurowane
do nabycia
w Administracyi.

PERWSZY ZAKŁAD FOTO-CHEMIGRAFICZNY E. TRZEMESKIEGO we LWOWIE ul. Trzeciego Maja 7. WYKONUJE: FOTODRUKI, KLISZE CYNKOGRAFICZNE, MIEDZIOTYPY (AUTOTYPIE) do celów ilustrowania DZIEŁ NAUKOWYCH i POWIEŚCIOWYCH jakotéż do CENNIKÓW FABRYCZNYCH-PRZEMYSŁOWYCH i HANDLOWYCH. ZAŁOŻONY 1868

Nr. telefonu 157, 179. 14.
Zakład gazowy miejski
we Lwowie — dostarcza
Maź pogazową (ter)
wypróbowany środek do ochrony drzewnych materyałów budowl. przeciw gniciu.

U DOKTORA.

— Powinieneś pan unikać wszelkiego wzruszenia.
— Co więcej, doktorze?
— Pić tylko wodę.
— Niemożliwe, doktorze!... Toby mnie zanadto „wzruszało“...

Og. zb. Nr. 110. LWÓW, SOBOTA DNIA 4-go LISTOPADA 1905. ROK III. Nr. 6.

PRZEMYSŁOWIEC

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Wychodzi w każdą sobotę rano.

Prenumerata wynosi: W AUSTRYI: miesięcznie K 1·20, kwartalnie K 3·50, rocznie K 14·—. W NIEMCZECH: kwartalnie M 3·50, rocznie M 14·—. W KRÓLESTWIE POLSKIEM: kwartalnie koron 4·—, rocznie koron 16·—.

NUMER POJEDYNCZY 40 hal.

Redakcya i Administracya: Lwów, ulica Akademicka l. 26. Telefon Nr. 806.

ZASTĘPSTWO NA KRÓLESTWO: Księgarnia E. Wende i Sp. Warszawa (Krakowskie Przedmieście 9).

Ogłoszenia: od miejsca wiersza jednej szpalty drobnym drukiem (petit) 40 hal. Przy zamówieniach kwartalnych lub rocznych znaczny opust. — Pomieszczenie FIRMY w rubryce „Co i gdzie wyrabia się w kraju?“ za jeden wiersz na rok cały (52 razy) K 5·—, na pół roku K 3·—.

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz Administracya „PRZEMYSŁOWCA“, Lwów, przy ulicy Akademickiej l. 26.

PRZEDRUK JEDYNIE ZA PODANIEM ŹRÓDŁA.

Redaktor naczelny: inżynier cywilny **Edmund Libański.**

TREŚĆ:

Uprzemysłowienie kraju i powszechne głosowanie.

(Postęp przemysłowy — przemysł rolniczy — doskonałe warunki i trzy plagi uprzemysłowienia — interes agraryuszy, kredyt, podatki — z doli przemysłu naftowego — brak reprezentacyi przemysłu — powszechne głosowanie wobec hasła „uprzemysłowienia“.)

(Dokończenie).

III.

Tak jest, — przy dzisiejszym stanie rzeczy niema reprezentacyi przemysłu, niema ciała, któreby wszędzie, gdzie i kiedy zachodzi potrzeba, stawała w obronie przemysłu. Niema ciała, któreby w walce, w układach z interesami agrarnymi, nieugięcie ostro i twardo domagało się urzeczywistnienia zasadniczych postulatów dotyczących uprzemysłowienia kraju.

Gdybyśmy byli mieli mężów stanu patrzących w przyszłość, umiejących przecież od czasu do czasu uszczuplić przywileje wybranych dla dobra całości, rozumiejących, że to wrzekome poświęcenie interesów agrarnych na korzyść przemysłowych, otworzyłoby im z czasem doskonały rynek zbytu w kraju u zasobnych konsumentów płodów rolniczych, u wzrastających w dobrobyt w warstwach przemysłowych; gdybyśmy takich byli mieli — kraj nasz niebyłby w tym beznadziejnym letargu i tej nędzy, jakie toczą go chronicznie.

I nie ma się co łudzić! Ktokolwiek sądzi, że bez zmiany dzisiejszego systemu politycznego, bez przesunięcia środka ciężkości równowagi politycznej od interesów agrarnych ku interesom przemysłowym, można uprzemysłowić kraj taki jak Galicya, okłamuje siebie i drugich, lub też świadomie tumani.

Żywiołowy ruch dla uprzemysłowienia, dla powołania do życia warstatów pracy, nietylko dla 20.000 właścicieli przemożnych przywilejów, ale siedmio milionowej ludności, musi stać się ruchem politycznym.

Musi wyjść z krainy mrzonek i idealnych wzruszeń, pięknych deklamacyi — musi wyjść z tego bagna protekcyi serwilizmu próśb i żebraniny i stanąć na gruncie walki politycznej.

Będzie to nietylko zbawieniem dla rozwoju przemysłu, ale leży i w dobrze zrozumianym przyszłość przewidującym, interesie rolnictwa.

Pod dachem przywilejów, wyrosło zbyt wiele chwastów, zbyt wiele pasożytnictwa na całości i kiedy rozumnie myślący człowiek, patrzący na nędzę naszego kraju, na ten straszny wyzysk drożyźniany, na ty-

Fabryczny skład maszyn, motorów, kas ogniotrwałych, sikawek, pomp i wszelkich artykułów technicznych. Projektuje i urządza gorzelnie, browary i tartaki, fabryki krochmalu i syropu kartoflanego. Cegielnie, młyny wodne i parowe, jakoteż wszelkie inne zakłady fabryczne i przemysłowo gospodarcze. Urządzenia dla elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły. Wodociągi i ogrzewania centralne. Wykonywanie wszelkich dotyczących projektów i robót rekonstrukcyjnych. Specyalność! Młyny motorowe, motory i lokomobile do poruszania zapomocą benzyny, spirytusu, ropy naftowej i motory ssąco-gazowe do wytwarzania gazu.

Zaprzysiężony rzeczoznawca c. k. Sądu krajowego we Lwowie.

Pierwszy krajowy zakład budowy młynów

Leopold Hermann

BIURO TECHNICZNE.

Lwów, ul. Grodecka 14 a.

sięcy błąkających się kwalifikowanych sił, produkowanych rok rocznie przez szkoły techniczne, przemysłowe i t. p., na te setki tysięcy ludzi bez pracy powiedzieć sobie musi, że te ewangeliczne środki filantropii, miłosierdzia, łask i nawoływanie do harmonii interesów są równie śmieszne jak i kompromitujące.

Ci uprzywilejowani, posiadający ziemię jako warsztat nie powinni gnuśnieć — zostawiając ziemię w stanie tradycyjnym i starając się o wywóz za granicę wszystkiego, co ta ziemia rodzi. — Takie gospodarstwo bankrutów nieumiejących lub niechcących wprowadzić europejski tryb pracy na roli, winno się spotkać z należytem veto społeczeństwa. Gdy usunie się ich przywileje zabiorą się do intenzywnej pracy przy roli i sobie i Krajowi na pożytek. Wtedy dopiero będzie można mówić o nawiązaniu harmonii z interesami przemysłu.

Ustosunkowanie wpływów politycznych jest niejako gospodarczym klimatem kraju i ten klimat przywilejów przemożnego wpływu jednostronnego interesu, wyhodował tak fatalne warunki istnienia dla szerokiej ludności. Na zmianę tych stosunków nie wpłynie i cały arsenał środków wewnętrznych. Te główne trzy plagi dla przemysłu, które wymieniliśmy na wstępie, warunkowane są klimatem politycznym. To nie winien tylko inspektor podatkowy, że temu lub owemu przemysłowcowi nałożono horendalny podatek, ten lub ów doznaje szykan tych lub owych władz, to nie wina instytucyi kredytowej, że pomoc jej dla przemysłu wygląda na kpiny, — to nie wina ludności, że ten lub ów wiec Ligi przemysłowej za mało ją zainteresował, bo klimat polityczny Galicyi musiał wydać tego rodzaje owoce. I dlatego kwestya „uprzemysłowienia kraju musi wejść na grunt rzeczywisty realnych potrzeb ludności, których jedynym miarodajnym wyrazem jest siła polityczna.

W Atenach, w starożytnej Grecyi istniało prawo, mocą którego każdy obywatel musiał należeć do jakiegoś stronnictwa politycznego. Było to prawo wielce rozumne, bo skoro żyjemy w społeczeństwie i korzystamy z jego pracy zbiorowej, mamy nietylko prawo, ale i obowiązek pracować dla kraju wspólnego tak, jak to odpowiada naszym przekonaniom. Wobec kwestyi »dobro społeczne« nikomu nie wolno się usuwać.

Trudno, aby wszyscy jednako pojmowali »dobro społeczne« i po jednej kroczyli drodze — ścieranie się partyi oświetla wszechstronnie sprawę i dopomaga do rozwiązania takiego, by jak najbardziej odpowiadało potrzebie ogółu. Każdy więc, kto poczuwa się do łączności z tą ziemią, na której żyje i narodem, który na niej mieszka, ma prawo i obowiązek walczyć w imię swych przekonań, choćby inni przekonań tych nie podzielali, lub też je zwalczali.

Temu zdaje się, nikt nie zaprzeczy.

Ale u nas, w zaborze austryackim, wyhodowano specyalny gatunek ludzi, których nie obchodzi ani to, co się dokoła nich dzieje, obojętni są na wszelkie prądy i walki, nurtujące społeczeństwo. Wyłącznie obchodzi ich tylko własny interes.

Głusi na wszelkie hasła i nawoływania, umieją jednak korzystać z wszelkich dóbr, które inni wywalczyli, a każdy przywilej staje się dla nich złotodajnem źródłem. Pełno ich wszędzie — to ci — co mówią: — »niech każdy robi swoje, a będzie dobrze, niech każdy posiądzie kamienicę, lub dobry interes, tak jak ja, to wszystkim będzie dobrze — ja się polityką nie zajmuję«.

Nie to jednak klątwą, że są tacy, bo wszędzie byli i będą, tylko w mniejszej ilości, niż u nas — ale klątwą jest to, że uważa się to hasło pasożytniczego sobkowstwa za coś mądrego.

Tego rodzaju społecznym kastratom winien każdy prawy obywatel dawać należytą odprawę.

Podnieśliśmy to z umysłu, by

Edmund Libański.

W krainie jedwabiu.

II.

(Przemysł i moda. — Jak pojawia się moda. — Wzrost lub upadek przemysłu. — Przystosowanie fabryk. — Cuda przemysłu tekstylnego. — Surogaty jedwabiu. — Jedwab sztuczny. — Cardonnet. — Bawełna strzelnicza jako przędza jedwabna. — Szklanne jedwabniki. — Przyroda, technika i przemysł).

(Ciąg dalszy.)

Jedwabne suknie nosi się zazwyczaj nie bardzo długo; poszukiwane są tkaniny odpowiednie, piękne, i cena stosuje się wedle czasu użyteczności. Do tego przystosować się może tylko „tkalnia mechaniczna“ dlatego usunęła ona i usuwa tkackie warsztaty ręczne. Dążenia mechaników skierowane są nieustannie ku łatwej zmianie urządzeń automatycznych wedle kaprysów mody; by przy pomocy niekosztownych przekształceń aparatów, módz tkać pożądane towary. Pani modzie musi służyć przemysł, technika, a ponieważ hołduje jej bezwzględnie płeć piękna -- przeto jasnem jest, ze rozwój pewnej industryi lub upadek może zależeć od kobiet...

Jakkolwiek upodobania różnych narodowości nie są jednakie, co daje się spostrzedz specyalnie w fabrykach tkanin jedwabnych, w wyborze wzorów i barw, (technika jest różną) to zawsze modę inspiruje Paryż. uważany za centrum dobrego smaku.

Nie tak rychło utraci Paryż hypnotyzujący swój wpływ...

Z Paryża wysyłane są na cały świat kupony tkanin, do grosistów, zastępców wielkich firm a stamtąd jako Nouve-autés de Paris do tysięcy składów i handlów konfekcyjnych.

Skąd biorą się te nowości, jak powstają?

Oto fabrykant musi przedewszystkiem informować się dokładnie, jakim zmianom podlegają upodobania, co zaczyna się podobać, jakie są poszukiwane wzory, jakie konfekcye, gdyż produkcya nowych materyi połączoną jest przeważnie z wielkimi kosztami.

Mimo dokładnej informacyi mogą nieraz zmienić się gusta publiki i wszystkie Nouveautés doznają poprostu klapy, a fabryki narażone są na straty. Gdy jest już moda raz zadecydowana, wtedy wszystkie zakłady, rzucają się w gorączkę produkcyi, gromadzone są zapasy i obniżone ceny z powodu konkurencyi i wprawia się w ruch reklamę...

jasno ilustrować nasze wywody. Każdy rozumny czytelnik, każdy dobry obywatel kraju musi to zrozumieć, iż pierwszym warunkiem dla uprzemysłowienia kraju może być tylko zniesienie przywilejów i zaprowadzenie powszechnego głosowania dla wszystkich ciał reprezentacyjnych.

Niechaj się zmieni klimat polityczny, to żywiołowy instynkt wolnych obywateli — równych nie na papierze, ale faktycznie wobec praw i obowiązków społecznych, zrozumie wielką potrzebę wspólności działania, we wszystkich kierunkach dla podniesienia dobrobytu ekonomicznego, którego pierwszym warunkiem uprzemysłowienie kraju.

Kto mówi »uprzemysłowienie kraju«, musi dziś konsekwentnie powiedzieć: »trzeba znieść przywileje pasożytnicze i zaprowadzić powszechne, równe, tajne i bezpośrednie prawo wyborcze.*) *W. T.*

*) Przeciwnicy twierdzą częstokroć, że przed zastosowaniem go w praktyce, należy się postarać, ażeby wszyscy czynni obywatele państwa byli dostatecznie rozwinięci, aby mogli sobie zdać sprawę z jego zadań i potrzeb. Historya uczy nas, że to samo mówili swojego czasu w Ameryce przeciwnicy zniesienia niewolnictwa. Należy dać niewolnikom kulturę, nim otrzymają wolność; niewolnicy dzisiejsi nie potrafią korzystać z dobrodziejstw swobody. Niewolnictwo tymczasem zostało zniesione i niewolnicy potrafili doskonale korzystać ze swobody nietylko obywatelskiej, ale nawet i politycznej. Zawsze i wszędzie masy ludowe, otrzymawszy prawo głosu, dojrzewały bardzo szybko, zaraz rozwijała się świadomość wspólności potrzeb, poczucie obowiązków dla całości.

INŻ. RAWICZ.

Motory elektryczne dla warsztatów.

(Dokończenie).

Koszt ten nie jest wielki, jeżeli weźmiemy pod uwagę najważniejszą zaletę motoru elektrycznego, a mianowicie:

Zważyć należy, że jeżeli gdzie jest postawiony jednokonny motor, to nigdy całych 10 godzin dziennie nie pracuje z pełnem obciążeniem, lecz przecięciowo z 1 godzinę idzie luzem i ze 2—3 godziny pracuje ze znacznie zmniejszonem obciążeniem. W rezultacie śmiało przyjąć możemy jako podstawę do obliczenia zużycia energii, że motor 1-konny pracuje przeciętnie rocznie z siłą tylko 0,6 konia. Otóż podczas gdy maszyny parowe, motory gazowe i inne zużywają bardzo niewiele mniej paliwa pracując tylko z połową obciążenia, jak przy pracy z pełnem obciążeniem — motory elektryczne zużywają prąd proporcyonalnie do pracy, którą oddają, a stąd, uwzględniając wyżej przytoczoną uwagę, że motor bywa zwykle zainstalowany większy, niż tego wymaga jego przeciętna praca (i że motor 1-konny pracuje przeciętnie rocznie z siłą tylko 0,6 K. P.), śmiało liczyć możemy, że **przeciętny roczny koszt** ruchu motoru 1-konnego na godzinę nie wyniesie więcej, jak 0,6 tego, co kosztuje 1 K. P. godzina t. j. okrągło **16 halerzy.**

Ponieważ to samo co wyżej powiedziano, tylko może w nieco odmiennym stosunku stosuje się i do większych motorów, przeto ogólnie przyjąć można, że przeciętny roczny (t. j. przeciętny z całego roku) koszt ruchu motoru elektrycznego na godzinę, we Lwowie, wynosi w stosunku do nominalnej sprawności motoru dla motoru.

1 do 10 K. P. — 16 do 20 hal.

Koszta samego motoru wraz z niezbędnymi przewodnikami i tabliczką rozdzielną, są niewielkie. Tak n. p. przecięciowo, jeżeli pomieszczenie motoru nie leży zbyt daleko od ulicy, koszt ten wynosi dla motoru o sile:

1 K. P.	około	koron	500.—
2 »	»	»	580.—
3 »	»	»	700.—
5 »	»	»	800.—

Do ustawienia motoru elektrycznego nie trzeba żadnych prawnych

Po pewnym czasie, gdy następuje zmiana, wszystko, co było modnem staje się artykułem wysprzedaży dla najprędszego pozbycia się tego, od czego nowa moda się odwraca. Ktoby więc zdołał posiąść władzę nad modą, byłby nie lada potentatem i kwestyą usidłania tej wszechwładnej pani, zajmuje się niejeden pomysłowy fabrykant materyi, wstążek, konfekcyi, koronek, haftów i t. p.

Oto panie pragną nosić własne *Création*, ma być przedewszystkiem oryginalną, indywidualną... tak rodzą się nowe idee, wprawdzie nie światoburcze ale modoburcze.

A teraz przychodzi współzawodnictwo i popis podczas wyścigów, w teatrach, na wielkich zebraniach, koncertach, ukazują się nowe toalety, nowe desenie, barwy, i co się tam podoba wielkiej publice, co publika tam przyjmuje i potem naśladuje, to staje się modą.

Z tego potem rozstrzygają się kwestye, jakie artykuły będą miały popyt, a to pociąga za sobą poważne konsekwencye przemysłowo-ekonomiczne.

Oryginalny strój wywołać może nie tylko zasadnicze zmiany kroju, wsławić nieznaną dotychczas modniarkę, ale moda upodobać sobie może wedle kaprysu materye wełniane, bawełniane lub jedwabne, w garniturach: koronki, albo perły, wstążki lub guziczki i t. p.

Zaniedbanie jednych artykułów mody i popyt za innymi, spowodować może przesilenie, groźne dla całych gałęzi przemysłu i mogą ucierpieć wszystkie warstwy ludności przez brak pracy, podczas gdy inne centra tekstylnego przemysłu się podnoszą, mając nadmiar dobrze opłacającej się pracy.

Tylko te centra tekstylne najmniej są narażone na przykre następstwa zmian mody, które jak najszybciej i jak najwygodniej potrafią przystosować swą produkcyę jakościowo i ilościowo do zapotrzebowania.

Wielka fabryka tkacka, musi mieć uzupełnienie w fabrykach pomocniczych, dla farbowania, drukowania wzorów, apretury itp. — takiem centrem jest kompleks zakładów przemysłowych Lyonu, w Krefeld i w Zurychu.

W ten sposób armia stalowych organizmów, genialnych aparatów mechanicznych, szeregi pomysłowych urządzeń, tworzą jak gdyby „jeden olbrzymi automat“ słuchający rozkazów pani mody.

(C. d. n.)

formalności, lecz poprostu właściciel warsztatu podpisuje umowę dostarczoną mu przez stacyę centralną, iż będzie płacił za prąd, oraz zawiadomienie, że postanowił postawić motor elektryczny, a właściciel domu, iż zgadza się na jego postawienie.

Wszystkie zresztą formalności, jak też i pośrednictwa w załatwieniu powyższych, podejmuje się zwykle firma elektryczna, której polecono postawienie motoru.

Przy wyborze firmy*) nie radzimy nikomu kierować się taniością wyrobów, lecz przedewszystkiem zaufaniem, które nam każe przypuszczać, że motor będzie pochodził z pierwszorzędnej fabryki i da pewność, że nam będzie dostarczona maszyna może trochę droższa, ale za to prawidłowo funkcyonująca, a nie tandeta, która pomimo swej pozornej taniości zawsze w końcu najdrożej wypadnie.

Szczególniej ważnem przy kupnie jest zwrócenie uwagi na ilości obrotów motoru. Pamiętać bowiem należy, że motory im mniej robią obrotów, tem są cięższe i droższe— im więcej, tem tańsze.

Nie każda maszyna jednak może być pędzona przez motor szybko chodzący, szczególniej, jeżeli popęd ma być wprost sprawowany, bez przestanku.

W takich wypadkach często bardzo tylko motor o małej liczbie obrotów chociaż droższy, daje się racyonalnie zastosować.

Oczywiście nie każda maszyna musi mieć swój motor, ale kilka z nich może być wprowadzanych w ruch za pomocą przystawki z kołami pasowemi przez jeden i ten sam motor. Zastosowanie motorów elektrycznych jest bardzo wielostronne, szczęśliwie zaś nadaje się popęd elektryczny do pędzenia wiertarek, tokarek, heblarek, szlifiarek, maszyn do szycia, do robienia tutek i papierosów, pończoch, tasiemek, wstążek, maszyn masarskich do siekania mięsa, do kiełbas, maszyn do galwanizacyi, lekarskich maszyn do masażu, plombowania zębów, do drukarni, maszyn kamieniarskich i t. p.

Jednem słowem niema warsztatu, gdzie by popęd elektryczny nie mógł z wielką korzyścią dla właściciela i pracowników znaleść zastosowania, zapewniając oszczędność, ułatwienie pracy, zwiększenie produkcyi, a także wobec swej czystości, bezwonności i t. p. — znaczne korzyści dla zdrowia.

Wobec wyliczonych korzyści z jednej strony, a ciężkich warunków dla naszego drobnego przemysłu z drugiej, życzyć by należało, aby racyonalne zastosowanie energii elektrycznej znalazło jak najszersze zastosowanie w warsztatach naszych rzemieślników.

*) We Lwowie Sokolnicki & Wiśniewski (Biuro elektrotechniczne).

Wyroby betonowe.

Użycie wyrobów betonowych dla najrozmaitszych celów jest dzisiaj koniecznością budownictwa; coraz silniej ruguje beton inne materyały budowlane, a zdobywając sobie uznanie, powodował liczny zastęp fabryk, które zajmują się specyalnie wyrobami betonowymi.

Beton jest mięszaniną nieforemną, ale plastyczną, która pomieszczona w stałej formie, szybko twardnieje w kamienistą masę; najczęściej jest on mięszaniną cementu portlandzkiego, piasku i szutru, chociaż i gips, magnezyt lub wapno hydrauliczne używane są dla mięszanin betonowych, a nad doborem cementu, żwiru lub szutru, piasku, domieszką szlaki, popiołu lub chemikalii toczy się żywa dyskusya w kołach fachowych, czasopismach technicznych itd.

Mięszanie betonu odbywa się ręcznie lub maszynowo; najpospolitszemi maszynami do mieszania są maszyny Trumpa, Gilbretha, Kunza i Gauhego, z których każda odpowiada szczególnym warunkom budowy i służy szczególnym celom. Stosunek mięszania warunkuje dobór materyałów i siły mięszającej (ręcznej lub maszynowej), i przeznaczenie betonu.

Najpomyślniej ze wszystkich ga-

Z różnych dziedzin.

Leo Belmont.

Z Kongresu Esperantystów.

(Dokończenie).

Chodziło mi o zaznaczenie oceny, którą zagranica dała twórcy zjawiska — mało dostrzeganego u nas, może nie dość jeszcze ważnego dla nas wobec niezmierzenie pilniejszych zadań chwili dziejowej — ale niewątpliwie mającego wywrzeć nieobliczony wpływ na przyspieszenie tętna kultury wszechświatowej. Nie możemy pozostać zupełnie obcy temu zjawisku [1]). Zwłaszcza zaś musimy zaprzestać drwin z tego, co może nas raczej pewną dumą napawać, bo — od nas wyszło.

Zresztą, może cokolwiek niesprawiedliwie mówię o braku wszelkiej oceny zasługi Zamenhofa u nas. Jakkolwiek rozwój esperantyzmu we Francyi, a ostatnio w innych krajach Europy, jest zasługą Francuza Baufronta, niewątpliwie dla rozwoju literatury esperanckiej — dla utrzymania iskry, którą Francuzi z czasem mieli rozdmuchać we wspaniałe ognisko — uczynili dużo w pierwszym okresie Polacy i Rosyanie. Podkreślił to w swojem przemówieniu na jednem z posiedzeń kongresu Polak dr. Bein (tłumacz Sierosiewskiego »Na dnie nędzy«), dając rys historyczny rozwoju języka.

Nie uważałem za stosowne w niniejszym artykule opisywać przebiegu rozpraw na kongresie, dawać sprawozdania z prac zjazdu, streszczać różnorodne opinje, które wypowiadane były na temat kwestyonowanej potrzeby i sposobu stworzenia organizacyi międzynarodowej i centralnej ligi. Zbyt mało znany jest u nas ruch esperancki, aby zrozumiano, czemu obradujący

[1]) Mówi się u nas nieraz, że nam niepotrzebny jest Esperanto, bo my znamy języki obce. Ci, co tak mówią, popełniają szereg pomyłek. Znajomość obcych języków wcale nie jest u nas dość powszechną. Jest to przytem znajomość czasami tylko dwóch, nieraz jednego — nie zawsze w stopniu należytym. Okupuje się ona częstokroć ogromnemi ofiarami czasu i pieniędzy z uszczerbkiem dla treści wiedzy, którą nabywamy skąpiej, niż inne narody, nie ustępujące przytem nam nawet w znajomości języków. — Dla oceny znaczenia języka Esperanto w przyszłości może posłużyć fakt, który zakomunikował mi dr. J. Zieliński w Paryżu, że robotnicy francuscy poczynają się uczyć języka esperanckiego.

łęzi betoniarstwa rozwinął się wyrób przedmiotów kanalizacyjnych, jakoto rur betonowych, okrągłych i owalnych (taperów), ryniew, studzienek odpływowych i t. d. Fabrykacya rur betonowych odbywa się ręcznie w stojących lub leżących szablonach z blachy żelaznej, w których ubija się beton nieznacznemi warstwami. W tym jednak kierunku zaznacza się poważna zmiana.

Najważniejszą jest wynalazek Kielberga. Prasa Kielberga wyrabia pod ogromnym naciskiem młota w kilka minut rury o największych rozmiarach, których jednolitość i wytrzymałość przewyższa znacznie jakość ręcznych fabrykatów.

Na uwagę zasługują także rury Zisselera, których ochrona patentora już wygasła; rury te są zaopatrzone wewnętrzną siatką drutów żelaznych, którą wtłacza dźwignia specyalnej maszyny w poziomo leżący model, wypełniony szczelnie betonem.

Rury Zisselera i Kielberga są znacznie lżejsze i tańsze od rur kamionkowych i przy łatwym transporcie przedstawiają korzystne warunki zbytu i na prowincyi. Przeciwnicy rur betonowych zarzucają im, że nie są tak odporne na działanie kwasów żrących, jak kamionkowe i z tej przyczyny nie nadają się do odwodnień fabrycznych. Wadę tą usuwa zupełnie rura Sztolcego, zaopatrzona już podczas ubijania w wązką płytę kamionkową u spodniej płaszczyzny przepływów; posiada ona wskutek tego odporność rury kamionkowej, nie mając jej licznych skrzywień, powstałych przy wypalaniu.

Rury betonowe nadają się jednak tylko dla takich odwodnień i przepustów, gdzie rozmiary budowy, jej odległość od miejsca wyrobu i przekrój przewodu kanałowego obracają się w bardzo ciasnych granicach, w każdym innym bowiem wypadku jednolite kanały, budowane na miejscu, przystosowują się lepiej do lokalnych warunków i dają wyższą gwarancyę wytrzymałości. Dla robót drenowych zaopatruje się rury w otwory, w stałej odległości rozmieszczone i mięsza się materyał porowato, co umożliwia swobodnie przesiąkanie wody i łagodzi szkodliwe działanie chwastów podziemnych. (System Buschmana).

Wielkim popytem cieszą się wyroby betonowe dla rolniczych celów, że tu wymienimy tylko żłoby z automatycznemi pokrywami Nikola, ich hygieniczny stan zmniejsza niebezpieczeństwo infekcyi, reguluje pojenie bydła i utrzymanie wodę w jednostajnej temperaturze.

Bardzo zyskownym jest wyrób płyt betonowych wszelkiego rodzaju. Najczęściej wyrabia się je na stołach plyciarskich, złożonych z żelaznej ramy w rozmiarach płyty, gdzie się masę wsypuje i ubija, dźwigni nożnej, którą się gotowe płyty podnosi.

Zupełnie inaczej przedstawia się wyrób płyt na prasach hydraulicznych; mozaika cementowa, wyrabiana na takiej prasie, szczególnie à la Mettlache odżywia co do trwałości i wyglądu tradycye mozaiki włoskiej.

Polecamy tutaj gorąco wyrób płyt kwarcytowych, do którego używa się betonu z odłamkami czarnego granitu i ostroziarnistym piaskiem; płyt takich pod nazwą granitoidowych używa magistrat berliński na bruki najbardziej ożywionych ulic.

Szczególnie piękne są imitacye marmuru z płyt betonowych. Najdogodniej otrzymuje się je przez wciskanie w wilgotny beton tłuczonych odpadków macicy perłowej, które sprzedają w wielkich ilościach fabryki guzików. Takie płyty betonowe szlifuje się i zapuszcza farbą mineralną lub specyalnym fluatem.

Jedną z najnowszych maszyn jest prasa uniwersalna Luckego; skonstruowana na ruchomym a okrągłym stole, która wyrabia do 1500 płyt dziennie, a ze zmianą szablonu równie dobrze nadaje się do wyrobu dachówek, bloków betonowych, dyli i t. d.

Dachówki betonowe są materyałem zupełnie ogniotrwałym i jako takie zmienia warunki bezpieczeństwa ogniowego na wsi a umiejętnie barwione i układane wywołują znakomite efekta architektoniczne.

Bloki betonowe, najczęściej zaopatrywane w otwory, dały w budowie domów robotniczych, rodzinnych dworków, domów składowych i t. d. znakomite rezultaty. Towarzystwo domów rodzinnych na wypłaty w Ber-

---

z taką namiętnością wypowiadali swoje „za« i »przeciw“ lidze centralnej. Na razie, z powodu nieznajomości języka Esperanto, nie będzie też oceniona doniosłość decyzyi co do utworzenia Komitetu językowego, mającego za zadanie czuwać nad jednolitością tworzącej się terminologii naukowej w języku esperanckim.

Tymczasem czytelnikowi polskiemu dałem tylko garść impresyi. U nas potrzebne jest jeszcze skonstatowanie wobec ogółu dwóch faktów:

1) Komedya Molière'a przeszła na scenie śród wybuchów wesołego śmiechu publiczności. Jakkolwiek grana była przez amatorów, należących do kilku różnych narodowości, była utrzymana co do wymowy w charakterze doskonale jednolitym. Jakkolwiek grana była po esperancku, była zrozumianą zupełnie przez mieszaną narodowo publiczność!

2) Wszystkie obrady pod przewodnictwem p. Boiraca, toczyły się w języku esperanckim. Na scenie zasiadał Komitet, którego członkowie należeli do dwudziestu kilku narodowości. Każdy kto prosił o głos, mówił nazwisko swoje i zaznaczał narodowość, do której należy. W pierwszej chwili mówiono nieco nieśmiało — czuło się, że niektórzy z mówców pierwszy raz ważą się odzywać po esperancku, czuło się, że jeszcze sami nie są pewni, iż w istocie za pomocą sztucznej mowy porozumiewać się mogą z innymi. Lecz po paru posiedzeniach skrępowanie to prreszło, znikła niepewność, rozwiał się przymus, sama treść obrad pociągnęła nas mocno, zapomniało się o formie, nabrała ona w ustach własnowolnego życia, stała się instynktową, nieświadomą siebie, żywiołowo idącą z duszy — i gdyśmy na posiedzeniu czwartego dnia obradowali nad obiorem miejsca przyszłego kongresu, ważąc się między Londynem a Luzerną, Anglią a Szwajcaryą, już język esperancki brzmiał w ustach naszych, jak każdy naturalny język. I poczuliśmy, że mówimy językiem, który z czasem jeszcze za dni naszych będzie jedyną naturalną mową międzynarodowych kongresów naukowych i wszystkich wogóle zborów, na których wyznaczą sobie spotkanie — narody!

(Podręcznik dla języka „Esperanto“ Dr. Zamenhofa kosztuje 65 halerzy — wydawnictwo M. Areta w Warszawie, polecamy go.)
Przyp. Red.

linie wybudowało swoim członkom w podmiejskich okolicach około 300 takich domków, które zabezpieczone przed grzybem i wilgocią istotą budowlanego materyału, mają jeszcze tą szczególną zaletę, że w lecie chronią przed upałem, w zimie przed mrozem, są lekkie i tanie.

Zwrócimy tu jeszcze uwagę czytelnika na wyrób kamieni porowatych. Dla uzyskania porowatości należy masę sucho mięszać a po dosypaniu żelaznych opiłków w stosownej ilości zwilżyć ją i bezpośrednio ubijać; kamienie takie są suche i ciepłe i przyjmują bez śladu nieprawdopodobną ilość wody.

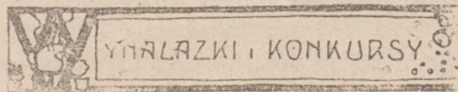
I elektryczność otworzyła betoniarstwu nowe drogi działania; przewody podziemne, słupy telegraficzne, płyty izolacyjne, a jak donosza z Ameryki, i szyny dla automobilów, używają się bardzo często z betynu, w pewnych zaś wypadkach bez współzawodnictwa innych materyałów.

Dla wyrobów zdobnictwa budowlanego znane są dwie metody, jedna, Brensingera, polega na odlewaniu betonu w modele, druga, Ulmska, od miasta Ulm na profilowaniu w kamieniu betonowym i wyprawianiu oprofilowanych powierzchni. Wyrób przedmiotów terakotowych tu pomijamy.

Jak więc widzimy, na polu, którego granice tu skreśliliśmy, dokonuje się równolegle do ogólnej koncentracyi przemysłowej wielki zwrot od skromnego warsztatu betonowego do wielkich fabryk, wyposażonych we wszystkie zdobycze techniki.

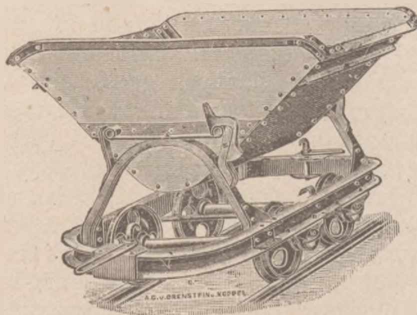
Zwrot ten napotyka w Galicyi szczęśliwe ustosunkowanie przyrodzonych warunków w obfitości piasku i kamienia; z jednej więc strony winny drobne warsztaty łączyć się w wielkie związki sprzedaży, z drugiej zaś wielki kapital rozpocząć na tem polu akcyę fabryczną, która dałaby setkom rąk chleb i zarobek i poradnie spotęgowała przemysłową atmosferę Galicyi.

A. Bor.

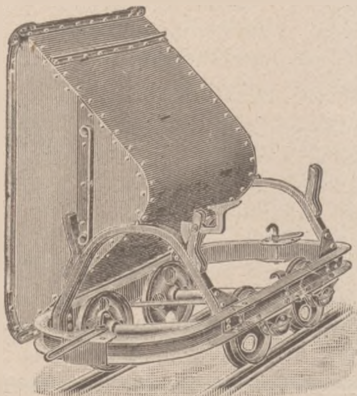
Ulepszenie wózków transportowych.

W postępie techniki transportowej mamy do zaznaczenia nowy wynalazek, który ze względu na pojedynczą konstrukcyę zasługuje na zwrócenie uwagi. Wynalazkiem jest autonomiczny zatrzask, samodziałający do ustalania kolebki wózków transportowych. Automatycznym tym zamknięciem zyskuje się po pierwsze bardzo wiele na czasie, wykluczone jest wahanie się lub wywrócenie kolebki, przez co zapobiega się wszelkim możliwym wypadkom.

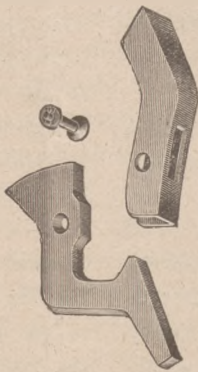
Nr. 1.

Pojedyncza konstrukcya usuwa w zupełności male składowe części ulegające zepsuciu i zagubieniu, jakoto dźwignię z zatyczkami na łańcuszkach. Dalsze zalety tego zatrzasku są te, iż robotnik ma obie

Nr. 2.

ręce wolne, a celem dogodniejszego ładowania kolebki można ją ustawić pod dowolnem nachyleniem.

Nr. 3. Zatrzask automatyczny.

Nowość polega na umieszczeniu dwóch odpowiednich haków po przeciwległej stronie kozłów, które zamykają kolebkę kątówką przynitowaną do czołowych ścian. Haki sporządzone są z grubego kutego żelaza jak rysunek obok wskazuje, a z drugiej strony umieszczona jest przeciwdźwignia. Kolebka rzucona w dawne położenie, uderza w dźwignię haka, który wskutek uderzenia zamyka kolebkę.

Gdy robotnik chce wyrzucić materyał z wózka, natenczas otwiera tylko jedną dźwignię albo jeden hak, drugi naprzeciw prostokątni zostaje w dawnem położeniu Przykład ten można zastosować do starych wózków przez dodanie haka, osi i kawałka żelaza w formie U, przynitowane do kozła.

Patent jest własnością firmy Orenstein i Koppel*) we Lwowie i znalazł obszerne zastosowanie w cegielniach jakoteż i przy większych robotach ziemnych.

Wyżej wspomniana firma urządziła biuro techniczno-budowlane we Lwowie, wykonuje wszelkie plany, roboty przedwstępne i podejmuje się budowy kolejek normalno i wązkotorowych i torów przemysłowych (dojazdowych). *K. P.*

Pouczenia i przepisy.

Przepisy

badania i kontrolowania przedsiębiorstw, korzystających z pomocy krajowego funduszu przemysłowego.

§ 1.

Każde podanie o pożyczkę, wpływające do biura Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, należy przedewszystkiem zbadać, czy zawiera wszystkie daty potrzebne do ocenienia:

1. stanu przedsiębiorstwa pod względem technicznym i komercyalnym,
2. programu użycia pożyczki,
3. bezpieczeństwa dla udzielić się mającej pożyczki.

§ 2.

Jeżeli podanie tych dat nie zawiera, należy posłać patentowi kwestyonaryusz, zawierający szereg pytań tak wystylizowanych, aby odpowiedzi dały dostateczną podstawę do dalszego zarządzenia.

§ 3.

Pytania kwestyonaryusza mają być tak stylizowane, aby zawierały odpowiedzi następujące mniej więcej daty:

1. Kiedy i przez kogo zostało przedsiębiorstwo założone?
2. czy znajduje się w budynku własnym, na własnym gruncie?

*) patrz ogłoszenie, na stronicy 1.

3. czy budynek odrazu jako fabryczny wybudowano, czy też dopiero później został do celów fabrycznych odpowiednio przerobiony?

4. czy fabrykacya odbywa się ręcznie, czy też maszynowo?

5. ile i jakiego rodzaju maszyny są w przedsiębiorstwie w życiu i skąd pochodzą?

6. jakiego rodzaju silnica (motor) i o jakiej sile służy do uruchomienia fabryki?

7. ile jest w stanie przedsiębiorstwo przy obecnem urządzeniu rocznie produkować, a ile rzeczywiście produkuje?

8. ilu robotników zatrudnia przedsiębiorstwo?

9. w czyim ręku spoczywa kierownictwo techniczne, a w czyim ręku komercyalne?

10. jakiego rodzaju wykształcenie fachowe posiadają kierownicy i gdzie je nabyli?

11. kto i jak prowadzi buchalteryę i korespondencyę handlową?

12. ile posiada przedsiębiorstwo zwykle na składzie surowych materyałów?

13. skąd pobiera się surowce?

14. ile gotowych wyrobów jest zwykle na składzie?

15. czy gotowe wyroby sprzedaje się tylko pośrednikom (grosistom) czy też wprost konsumentom?

16. czy przedsiębiorstwo posiada własne sklepy, zastępstwa i ajentów podróżujących?

17. czy przedsiębiorstwo ma dostawy dla władz rządowych, autonomicznych lub dla grosistów?

18. czy towar sprzedaje się za gotówkę, czy też na kredyt i to na jak długo terminowy?

19. czy całą produkcyę zbywa na rynku krajowym, czy też eksportuje poza kraj, ile i dokąd?

20. czy przedsiębiorstwo korzysta z kredytu i w jakich instytucyach?

21. ile własnego kapitału petent włożył dotychczas w przedsiębiorstwo?

22. czy pożyczka z krajowego funduszu przemysłowego ma być użytą na inwestycye fabryczne i na jakie, czy też jako kapitał obrotowy?

23. jakie zabezpieczenie znajdzie fundusz przemysłowy w razie udzielenia pożyczki?

24. Czy i na jaką kwotę i w jakiem towarzystwie jest przedsiębiorstwo ubezpieczone od ognia?

§ 4.

Na dalsze żądanie ma petent przedłożyć:

1. odpis zamknięć rachunkowych za rok ubiegły,

2. opis, ewentualnie plany i kosztorysy zamierzonych inwestycyi,

3. wyciąg hipoteczny realności, mającej służyć na zabezpieczenie pożyczki, inny dostateczny sposób jej zabezpieczenia.

§ 5.

Po otrzymaniu odpowiedzi i żądanych dokumentów, przesyła biuro cały materyał do dalszego badania i sprawdzenia delegatowi Komisyi wybranemu w porozumieniu z szefem biura, lub o ile odpowiedzi wypadły ujemnie przedkłada odnośne podanie wprost komitetowi przemysłowemu do powzięcia uchwały merytorycznej.

§ 6.

Jeżeli Komisya zaleci Wydziałowi krajowemu podanie do uwzględnienia, mają być w odnośnem piśmie do Wydziału krajowego, wymienione wszystkie te warunki i zastrzeżenia, pod jakiemi ma nastąpić wypłata pożyczki, celem umieszczenia ich w promesie.

§ 7.

Jeżeli ich od chwili ostatniego badania przedsiębiorstwa, aż do chwili powzięcia uchwały i udzielenia promesy przez Wydział krajowy upłynie dłuższy czas, należy wysłać delegata lub referenta przemysłowego biura Komisyi, celem powtórnego zbadania przedsiębiorstwa w wypadkach, gdy promesa na większą sumę opiewa. To samo winno nastąpić przed wypłatą pożyczki w tych wypadkach, w których zachodzi potrzeba przekonania się, czy warunki w promesie zastrzeżone, wypełnionemi zostały!

§ 8.

Celem ułatwienia wykonywania kontroli nad przedsiębiorstwami, które znaczniejszą pożyczkę z krajowego funduszu przemysłowego otrzymały, powinien już w promesie umieszczonym być warunek, obowiązujący dane przedsiębiorstwo do przedkładania co roku zamknięć rachunkowych w odpisie Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, najdalej w trzy miesiące po upływie roku administracyjnego.

§ 9.

Przedsiębiorstwa, które otrzymały pożyczkę z funduszu przemysłowego winny być z reguły lustrowane co dwa lata od chwili otrzymania pożyczki przez delegata Komisyi, któremu czuwanie nad przedsiębiorstwem powierzono, lub przez referenta przemysłowego biura Komisyi.

§ 10.

Jeżeli które z przedsiębiorstw nie płaci rat pożyczkowych w terminach przepisanych, lub też prosi o ulgi w spłacie i przez to nasuwa pewne wątpliwości, czy jest odpowiednio prowadzone, w takim razie zarządzi szef biura Komisyi, wysłanie delegata lub referenta biura, celem dokonania lustracyi. W tym też celu winien Bank krajowy, jako zarządca krajowego funduszu przemysłowego, przesyłać wykazy przedsiębiorstw, zalegających z ratami pożyczkowemi wprost biuru Komisyi do wiadomości.

§ 11.

Przy lustracyach należy badać tak stronę techniczną jak i handlową przedsiębiorstwa możliwie jak najdokładniej, a ewentualnie zasięgać także informacyi na miejscu u osób wiarygodnych, a ze stosunkami miejscowymi obeznanych. Również badać należy, czy udzielona pożyczka na właściwy cel i to z jakim skutkiem dla rozwoju przedsiębiorstwa użytą została.

§ 12.

Sprawozdania piśmienne z odbytych lustracyi należy przedkładać szefowi biura Komisyi, krajowej dla spraw przemysłowych.

Głosy z kraju.

Narowy szlacheckie — a zawód handlowy.

Poniższy artykuł pomieszcza tygodnik: »*Handlowiec polski*«.

Ile razy w rozmowach potocznych zwracałem uwagę, że przecież jest to fakt zdumiewający, iż do tej pory, niechaj kto mówi, co chce, zawód

W. Primus i S. Iglicki
Lwów, ul. Jagiellońska l. 12.
Materye na meble, portiery, firanki, story, dywany, chodniki. Meble do salonów, jadalń, sypialń i t. p.
Tapety.
Własna pracownia tapicerska.

handlowy u nas nie zdobył sobie jeszcze tej siły atrakcyjnej, która powinna być wskazówką przy obieraniu sobie zawodu, — odpowiadano mi zawsze zdawkowym, a pozornie przekonywającym frazesem: »I czegóż pan żąda? Przecież kraj nasz od wieków nawskróś był rolniczy, więc i dziś młodzież wzdycha do roli, łokieć i miarkę pozostawiwszy innym ludziom, bardziej ku temu odpowiednim. Z czasem się to zrobi, boć przecież każdy rozumie, że handel.. hm! panie dobrodzieju, handel, panie tego, no! i przemysł też, a jakże! to potęgi!« W ślad zatem sypały się i sypią inne frazesy, zatrącające o »pracę organiczną«, pracę u podstaw,« a kończące się idealnie naiwnem oświadczeniem, że trudno, by ludzie, którzy przez dziewięć setek lat wprost *pogardzali* łokciem i miarką, mogli na poczekaniu zmienić do tego stopnia zapatrywania, iżby dziś rzucali się w objęcia Merkurego bez potrzeby wyrzeknięcia się wszelkich wrodzonych nawyknień.

Gdybyśmy jeszcze naprawdę, mieli, my, kraj rolniczy, tak znakomitych agronomów, że aż budziliby podziw, wytykali nowe drogi wielkością swojej wiedzy, wzorowem urządzeniem gospodarstw ściągali uwagę już nie Europy, ale świata całego! Toć o 16 wiorst pod Warszawą, na piaskach mazowieckich, które tak bardzo potrzebują pokarmu, by mogły wydać coś z siebie, widzimy majątki, gdzie jedynie... wróble i wrony dostarczają mierzwy, gdyż o żadnym innym nawozie, cóż dopiero sztucznym! nie słyszał ani dziad, ani pradziad szanownego dziedzica. Już nie poza Europą zachodnią, ale poza Wielkiem Księstwem Poznańskiem gospodarstwa nasze bajecznie stoją w tyle: urzędników gospodarczych brak, szkoły rolnicze na okrutnie nizkim poziomie, a dzierżawca, wysysający glebę, właściciel dewastujący majątek na sposób ohydny — to okazy ciągle jeszcze bardzo a bardzo pospolite. W dodatku jeszcze znaleźli się ziemianie, którzy zapewne z umiłowania zawodu rolniczego, sprzedają, parcelują, kupują i znów parcelują, robią to dziesiątek razy, co im bynajmniej nie przeszkadza odgrywać pewnej roli w świecie i dzierżyć stanowiska radców »Komitetu«, »Głównej«, lub »Szczegółowej«. Ba: ale my jesteśmy nawskróś krajem rolniczym i nie możemy zapomnieć tradycyi.

M a r n a to bardzo »tradycya« i jeszcze m a r n i e j s z y kraj »rolniczy«, który takie nędzne wydaje rezultaty! Zastąpmy jednak tradycyę przywiązaniem do herbu, a rolniczość narowem szlacheckim, to wtedy trafimy do jądra rzeczy.

W Niemczech na 48 milionów ludności jest zaledwie 42 tysiące rodzin szlacheckich — u nas co trzeci człowiek, to szlachcic, mniejsza o to jaki, legitymowany, wyliczony u Paprockiego, czy Niesieckiego, lub też za miskę soczewicy kreowany przez rozmaitych fabrykantów à la Żychliński, Borkowski *e tutti quanti*. W każdym razie szlachcic; a szlachcic to rolnik z u r o d z e n i a. Będzie więc, dzięki wskazówkom ojca, matki, ciotki, stryja, zawsze dążył do utrzymywania stosunków towarzyskich z tymi, którym szczęśliwe losy pozwoliły żywot swój pędzić na wsi. Bo wieś, dwór obszerny, konie, cugi, służba na zawołanie, pozostaną marzeniem takiego »szlachcica«, któremu wywietrzeć powinno było z głowy strojenie się w »pas złotolity i szablę przy boku«.

A jeżeli losy już tak nieszczęśliwie zdarzyły, że ten »rolnik« (przepraszam — szlachcic urodzony), zmuszony jest żywot swój nędzny wlec bez dworu i ogrodów, bez służby i cugów, na chropowatym bruku miejskim — to czuje się wtedy tak nieszczęśliwym, że niczem w obec niego *hidalgo* hiszpański w łachmanach.

Przypuśćmy, że ten hidalgo polski ma dzieci. Cóż robi, ażeby je odpowiednio wychować? Oto wynajmuje duże mieszkanie (trzeba się przecież utrzymać na stopie »rolniczej«) i chłopców kształci »praktycznie« (bo handel panie tego i t. d.).

Co to jest »praktyczność« w wychowaniu naszych synów »rolniczych«? Ha! no! najstarszy będzie inżynierem. To takie łatwe! Skończy szkołę Konarskiego, albo techniczną, przy kolei Warszawsko-Wiedeńskiej (bez kursów, bo to za wiele kosztuje zachodu), a potem zamówi się u Wisnowskiego, czy innego Hilknera blaszkę na drzwi z napisem: »X. X. inżynier-mechanik« — i sprawa gotowa. Teraz tylko żeń się, synu, jeno pamiętaj: bierz kobietę albo z naszej »rolniczej« sfery, albo bogatą kupcównę.

Drugiego syna pcha się do gimnazyum, chłopak ma przecież nieco zdolności. Trochę się wyżebrze, trochę się zastawi, a już od trzeciej klasy znajdą się dla niego korepetycye. I biedny chłopak, mający »nieco« zdolności, przepycha się, męczy, utyka, w każdej klasie po dwa lata, albo kończy, albo też traci grunt pod nogami i idzie na urzędnika do Towarzystwa Kredytowego, na kolej i t. p.

— Dla czegóż pan swego syna nie poświęcił zawodowi kupieckiemu? — zapytujesz takiego ojca.

— Kupiec? — odpowiada i wydyma wargi. — W moim rodzie jeszcze kupców nie było.

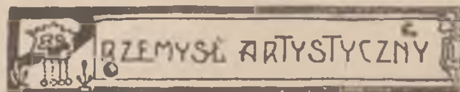
Śmiejesz się, on zaś z miną najpoważniejszą odpowiada dalej:

— Kupiectwo to potęga, ale my, kraj rolniczy i t. d.

Urząd, to zawsze urząd, pensya idzie, awans, gratyfikacye, a cóż ma handlowiec? Dziś jest, jutro go niema.

Za chwilę ten sam pan będzie się w gronie przyjaciół rozwodził o niedołęstwie naszem, o potrzebie pójścia z postępem i wadliwości ustroju społecznego. (d. c. n.)

Włodzimierz Trąmpczyński.

Szkoła koszykarska w Dżurowie.

(Obrazek z powiatu śniatyńskiego.)

Jedyną próbę rozbudzenia przemysłu drobnego w powiecie śniatyńskim, stanowi szkoła koszykarska w Dżurowie, założona w r. 1892 za inicyatywą właściciela Dżurowa p. Zagórskiego, który też nie szczędził dla niej ofiar. W szkółce tej wyrabiają uczniowie wszystkie przedmioty wchodzące w zakres koszykarstwa, począwszy od najzwyklejszych koszów ręcznych i na drzewo, robią wcale ładne kosze na bieliznę, kuferki podróżne, talerzyki na chleb, koszyki ścienne, pod bukiety i wazony, stoły, taburety, fotele, krzesła, kanapki, wózki, łóżka i kołyski,

WYRÓB KRAJOWY!

= Na sezon letni =

ROBOTA RĘCZNA!

Najnowsze fasony obuwia dla Dam, Panów i dzieci — poleca

Magazyn i pracow. obuwia własn. wyrobu

M. AMSTER, we Lwowie, ul. Jagiellońska l. 9.

Za trwałość materyału ręczę. 30

Ceny tańsze niż w składach zagranicznej tandety. Z prowincyi zużyty bucik na miarę wystarczy.

Proszę o poparcie moich znakomitych wyrobów obuwia. 18

etażerki na książki, ramy do obrazów i inne drobiazgi.

Zarząd szkoły udzielił nam łaskawie na zapytania nasze następujących informacyi:

Materyał do wyrobów stanowi łozina uprawiana w Dżurowie, Rudnikach i Załuczu pod Śniatynem. Nasza krajowa łozina, rosnąca dziko nad brzegami rzek, nadaje się tylko do najprostszych wyrobów, tak zwanych zielonych, t. j. z gałęzi nieodkorowanych, do lepszych zaś wyrobów używane bywają szlachetniejsze gatunki łoziny, uprawiane w wyżej wymienionych miejscowościach. Do gatunków tych należy »Salix amygdalina« w trzech odmianach, a mianowicie »superba, viminalis i vitelina«, i drugi gatunek »Salix viminalis var, vitelina«.

Łoziny kaspijskiej, udającej się dobrze na lotnych piaskach, uprawianej od dawna z powodzeniem w Ulanowie i w Baranowie, w naszych stronach nie uprawiają. Uprawa łoziny przynosi plantatorom dość znaczny dochód, gdyż szkoła koszykarska płaci za cetnar metr. odkorowanych gałęzi 16 koron, a jak wiadomo, pod uprawę jej zużytkowywaną bywa najgorsza ziemia.

Szkoła zatrudnia dwunastu uczniów, z których miejscowi pobierają stypendya miesięczne, wynoszące po 6 koron, zamiejscowi zaś po 10 i 12 koron. Uczniowie wyzwoleni przestają pobierać stypendya, a natomiast otrzymują wynagrodzenie za wykonanie każdego przedmiotu. Po ukończeniu nauki dostają uczniowie gratis narzędzia, potrzebne przy robocie koszykarskiej, wartości 40 koron. Nauka cała trwa dwa lata i jeden rok dopełniający. Szkoła ta jest połączona ze szkołą sadowniczą powiatową, a nauka sadownictwa obowiązuje wszystkich uczni szkoły koszykarskiej.

Zakład otrzymuje subwencye od Rady powiatowej, od rządu i od Wydziału krajowego. Tak n. p. w r. 1904 subwencye te wynosiły: od Rady powiatowej 300 koron — od rządu 1000 koron — z funduszów krajowych 1200 koron.

Nie dziw, że przy takiej opiece ze strony władz stan zakładu jest bardzo pomyślny. Wątpimy jednak bardzo, czy szkoła koszykarska w Dżurowie zdołałaby się utrzymać o własnych siłach, bez wszystkich subwencyi, a przypuszczenie nasze, że obejść się bez tych subwencyi nie mogłaby, opieramy na tym fakcie, że przemysł koszykarski prawie nigdzie nie rozwija się w naszych stronach samodzielnie, bez wpływu tej szkoły. Przyczyny tego szukać należy w małem zapotrzebowaniu przez lud wyrobów koszykarskich. To też szkoła musi wyroby swe zbywać w większych miastach za wysoką cenę. Lud nasz używa wyrobów koszykarskich zaledwie w kilku najprostszych formach, a mianowicie: kosze do wybierania kartofli, z łoziny nieodkorowanej, kobiałki na owoce i jaja, wyrabiane z łyka drzewnego na Huculszczyźnie (po huculsku »koszeli"), również małe koszyki ścienne, z tego samego materyału w formie skrzynki bez wieka, na łyżki lub inne drobiazgi. Pomimo tych stron ujemnych, sam fakt istnienia tej szkoły jest objawem dodatnim i tylko należałoby życzyć, ażeby więcej szkół przemysłowych powstało w powiecie. Przy zakładaniu ich jednak należałoby zawsze zwracać uwagę na wrodzone skłonności i potrzeby ludu. W Trościańsku więc możnaby założyć szkołę przemysłu drzewnego, w której wyrabianoby sprzęty, wchodzące w zakres stolarstwa, tokarstwa i rzeźbiarstwa, a że wyroby tego rodzaju znalazłyby grunt dla siebie właściwy, dowodzi tego fakt istnienia kilku rzeźbiarzy samouków, wstępujących w ślady Romana Kutasza, również kilku stolarzy, posiadających własnej roboty warstaty stolarskie.

Już w r. 1897 zwracał uwagę śp. Franciszek X. Mroczko na wyrób kilimów we wsi Zawalu, »którym należałoby zająć się i sprowadzić go na właściwe tory«,*) jednakże o ile mi wiadomo, nie zrobiono dotychczas nic na tem polu. Gdyby władze zechciały zaopiekować się przemysłem domowym w różnych wsiach, tak jak w Dżurowie koszykarstwem, chociażby nawet przy mniejszej ofiarności, to może udałoby się powstrzymać ludność choć w części od wędrówek corocznych do Multan, Bessarabii i wychodźtwa do Ameryki, które coraz liczniejszych znajduje zwolenników.

Co do wyrobów artystycznych, takich jak rzeźbiarstwo i kilimkarstwo to byliśmy i jesteśmy tego zdania, że szkoły nie powinny wpływać na zmianę stylu ludowego miejscowego i dla tego zdaniem naszem najodpowiedniejszem byłoby zakładanie szkół takich podług dawnego projektu byłego prezydenta Bukowiny ks. Hohenlohego, a mianowicie, ażeby nauczycielami w szkołach tych byli miejscowi znani artyści, a nie sprowadzani z zewnątrz »profesorowie«. Wreszcie pożądanem byłoby, ażeby szkoły przemysłowe zakładano na pewien ograniczony przeciąg czasu, gdyż zadanie takiej szkoły można uważać za spełnione wówczas, gdy już wyda kilku uczni o tyle wyszkolonych, że mogą być krzewicielami danej gałęzi przemysłu.

Dr. Mieczysław Grochowski.

*) Fr. Xawery Mroczko »Śniatyńszczyzna, przyczynek do etnografii krajowej« Lwów 1897. Odbitka z »Przewodnika naukowego i liter.«

Kronika techniczno-przem.

Brak przedstawiciela przemysłu.

Stwierdzamy fakt podany w artykule »Uprzemysłowienie Galicyi«... (Nr. 5), dotyczący exportu ropy galicyjskiej do Rosyi.

Rząd rumuński już się postarał o ułatwienia taryfowe i cłowe dla swoich przemysłowców, w Galicyi 31. października uchwalił Sejm wezwać Rząd do zniżenia taryfy kolejowej dla wywozu...

Nim słońce zejdzie...

Nasz udział w pracach przyrodniczych całego świata.

Ze sprawozdania Komisyi międzynarodowej (z 24. maja 1904) okazało się, że z 29 państw lub instytucyj, mających brać udział w jej pracach było czynnych 25 biur regionalnych. Komisya rozpoczęła prace w roku 1901, a Akademia Umiejętności w tym roku 22 lipca wysłała pierwszy zapas kartek z tytułami (Austrya dopiero 10. lipca 1903). Co do ilości kartek (tytułów prac) na czele stoją Niemcy (147.000 kar-

Pierwsze galic. Towarzystwo akc. Rafineryi spirytusu we Lwowie 36 87 poleca swoje znakomite wyroby jako to: Wódki polskie, Rozolisy, Likiery, Starka litewska, Nalewki, Miłucha, Rumy. SPECYAŁY: Absynt, John Bull, Maraschino, Maraschino słodzone.
SKŁADY: Pasaż Hausmana, pl. Kapitulny 3., pl. Bernardyński 2

tek), potem Francya 47.000), Wielka Brytania (43.000), Rosya ma pokaźną liczbę 21.000, Włochy 13.000, Holandya 6.700, Austrya 6.400, po której idzie zaraz Polska z 3492 kartami, zajmuje zarazem dziewiąte na świecie miejsce. Wobec trudnych warunków, w jakich się znajdujemy jest to zapewne bardzo zaszczytny rezultat.

Cukrownictwo w St. Zjednoczonych.

Według sprawozdania sekretarza departamentu rolnictwa St. Zjedn. niezadługo nadejdzie chwila, kiedy Stany całkowite swe zapotrzebowanie cukru pokryją w zupełności produktem miejscowym. Optymistyczny ten pogląd nie znajduje poparcia w dotychczasowym materyale statystycznym. Wzrost wytwórczości cukru w St. Zjedn. w ciągu ostatnich lat 12 przedstawia tabliczka następująca:

kampania	produkcya cukru w *t*	ilość fabryk czynnych
1892/1892	12018	3
1893 1894	19550	6
1894/1895	20092	5
1895/1896	29220	6
1896/1897	37536	7
1897/1898	40399	9
1898/1899	32471	15
1899/1900	72944	31
1900/1901	76859	34
1901/1902	163126	39
1902/1903	195463	44
1903/1904	208135	53

W kampanii z roku obecnego, pomimo otwarcia nowych cukrowni, czynnych było 51, czyli o 2 mniej niż w zeszłej kampanii, w niektórych mianowicie cukrowniach zawieszono pracę czy to z powodu małej ich dochodowości, czy też ze względu na nieurodzaj buraków. Z ubiegłej kampanii przewidywaną jest produkcya 209.000 *t*; w porównaniu z zeszłoroczną wytwórczość nie o wiele wzrosła; co prawda zły stan pogody w stanach produkujących buraki spowodował liche zbiory i wpłynął na zmniejszenie się ilości czynnych cukrowni. Natomiast w roku obecnym spodziewane jest silne zwiększenie się przestrzeni pod uprawę buraków cukrowych.

W sposób stały lecz niewielki wzrasta produkcya cukru w St. Zjedn. Daleko natomiast silniej podnosi się konsumcya. Według sprawozdania firmy Willett i Gray w Nowym Yorku spożycie cukru w Stan. Zjedn. rocznie zwiększa się o 150.000 *t*, czyli prawie o całą obecną produkcyę Stanów. Aby więc pokryć jedynie przyrost roczny spożycia cukru, musiałyby Stany Zjednoczone budować rocznie przynajmniej 30 nowych cukrowni!

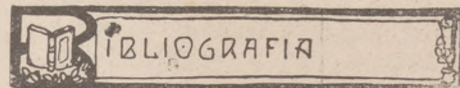
Elektryczność w gospodarstwie rolnem.

Elektryczność jest stosowana w Ameryce do takich czynności jak rąbanie drzewa, pompowanie wody, zbieranie śmietany z mleka, skrobanie kartofli, żęcie i zwózka zboża, orka i zasiew, i t. p., przyczem, jak się okazuje z tablic, przysłanych na wystawę w Saint-Louis przez fermę »Lord«, elektryczność wykonywa te prace dokładniej i taniej, niż człowiek lub koń. Pomysł zastosowania do gospodarstwa siły elektrycznej powstał dwa lata temu wśród 50 fermerów okręgu Kane, stanu Illinois. Obecnie obliczają oni roczne oszczędności każdej fermy na 600 dolarów, ponieważ odpadły takie wydatki jak utrzymanie służącego (40 dolarów miesięcznie), koni, opłata Kowala, weterynarza, rymarza, i t. p. Z drugiej zaś strony jednorazowa instytucya kosztuje 800 dolarów, zaś roczna za tok nie przewyższa 30 dolarów.

Dostarczanie toku, który rozwija siłę motoru 15 konnego, odbywa się w sposób niezmiernie prosty. Okręg Kane pokryty jest siecią kolejek elektrycznych, zbiegających się w Chicago; wagony, o przewodniku powietrznym, obsługują wszystkie okoliczne fermy i miasteczka, mknąc poprzez pola z szybkością 80 kilometrów na godzinę. Ponieważ wszystkie te linie posiadają zbyteczną ilość wolt, przeto wypożyczają siłę elektryczną za bezcen, łącząc instalacyę fermy z drutem powietrznym.

Kolej lokalna Tarnów-Szczucin.

Wydział krajowy na podstawie rozpisanej ogólnej rozprawy ofertowej, oddał budowę kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina o długości 49 *km* firmie P. Szymberski W. i Breiter. Kierownikiem budowy mianował Romana Krzyżanowskiego starszego inżyniera Wydziału krajowego z siedzibą w Tarnowie. Preliminowane koszta budowy wynoszą 3.400.000 K. Udział państwa na rzecz tej kolei wynosi 900 000 K w formie wypłaty na akcye zakładowe, kraj przyczynia się kwotą 2.000.000 K, interesenci zaś dostarczają 500 000 K. Otwarcie ruchu kolejowego przewidziane jest z końcem r. 1906.

Budownictwo drzewne. Wydawnictwo T-wa »Polska sztuka stosowana« w Krakowie.

»Przykre czasy« — pisze p. J. Warchałowski we wstępie do zeszytu — »szerzy się zagłada wszystkiego co proste, skromne, dawne, rodzinne. Miejsce dla nowożytnej ery otwarte. I oto miast nowego ducha, nowej myśli twórczej — kroczy dumnie wszechpotężny szablon, rozwielmożniona bezmyślność«.

Sporo prawdy w tych gorzkich słowach, słuszne również i dalsze utyskiwania wstępu na »koszarowy styl« naszych kamienic, na nieszczere naśladownictwo nowowznoszonych kościołów, na barbarzyństwo w obchodzeniu się z zabytkami naprawdę stylowemi.

Ale najwięcej prawdy i nauki płynie z kart samego zeszytu, gdzie w znakomitych reprodukcyach odtworzyli wydawcy z pietyzmem cząstkę zabytków budownictwa drzewnego w Polsce. Poczynając od izby strzechą krytej z pod Łowicza, od kapliczek przydrożnych na Spiżu, od wędzarni litewskich — mamy tu całą skalę godnych pamięci budowli z obszaru Polski: kościółki wiejskie, cerkiewki galicyjskie, żydowskie bóżnice, miejskie ze starych rynków domy z podsieniami, szlacheckie dworki, ganki i wejścia ozdobne.

Wydawcy »Materyałów« starali się dać po parę typowych okazów każdego rodzaju; przy wyborze zaś najwyraźniej odgrywał rolę i wzgląd na malowniczość wrażenia. Te gmaszki domorosłe, pełne pomysłu i poezyi, uderzają oko przedewszystkiem urokiem czegoś, co nieomal wyrosło z gleby. Wydawcy zapewne rozumieli to dobrze, dając podobizny tych chałup i kościołków nie na ogólno architektonicznem tle »z dymkiem«, lecz w miarę możności we właściwem każdemu z nich tle pejzażowem. A w ten sposób zeszyt ten jest wymowny nawet wobec najszerszego ogółu, nie samych tylko fachowców. Ci ostatni znajdą jeszcze pewien materyał w pracach Matlakowskiego, Mokłowskiego, Witkiewicza, w *Architekcie* wreszcie. Tu zaś każdy może wzrok nasycić poezyą prostoty, każdy może poglądowo zrozumieć znaczenie szczerości w sztuce.

Odpowiedzialny redaktor: Inż. cyw. Edmund Libański. Wydawcy: Spółka techników polskich.

Marcin PRUGAR i syn

PAROWA FABRYKA WYROBÓW STOLARSKICH I PARKIETÓW

Lwów, Supińskiego l. 5. Telefon Nr. 563

poleca: wszelkie w zakres stolarstwa wchodzące wyroby po cenach najniższych. 4

Zamówienia tak ze Lwowa jak i prowincyi uskutecznia się w jak najrychlejszym terminie.

Własne biuro rysunkowe.

Kosztorysy wszelkie i przedmiary bezpłatnie. 56

Pismo dla młodzieży

Wieczory Rodzinne

Wychodzi co tydzień wraz z dodatkiem dla dzieci. — Co miesiąc bezpłatny dodatek książkowy. — — —

W WARSZAWIE:
Kwartalnie rub. 1·—, pocztą rub. 1 kop. 25.

W AUSTRYI:
Kwartainie kor. 3½. rocznie koron 13·—.

Warszawa, Mazowiecka 10.

Pierwsze przedsiębiorstwo wiertnicze

72 **Inż. Z. STYBER** 15
i J. ZEITLEBEN 26

w Starym Zagórzu.

przeprowadza badanie pokładów pod względem tektonicznym i geologicznym, sondowanie terenów pod budowę mostów i gmachów — wiercenia za wodą, naftą i pokładami mineralnymi z dobywaniem rdzenia; dalej wszelkie roboty wchodzące w zakres studniarstwa.

ZAKŁAD ARTYSTYCZNY 14

Leona Appla

Lwów, — Pasaż Hausmana

26 poleca swoje wyroby: 15

szyby trawione do okien kościołów, klatek schodowych i t. p., szyldy i tablice lane, z metali, lakiernictwo galant. i budowlane, tablice szklanne, mosiężne i t. p. 65

— Cenniki, kosztorysy, bezpłatnie. —

Biuro elektrotechniczne i zakład instalacyjny

Inż. Stanisław Żmigrodzki

Kraków

ul. Sławkowska 12.

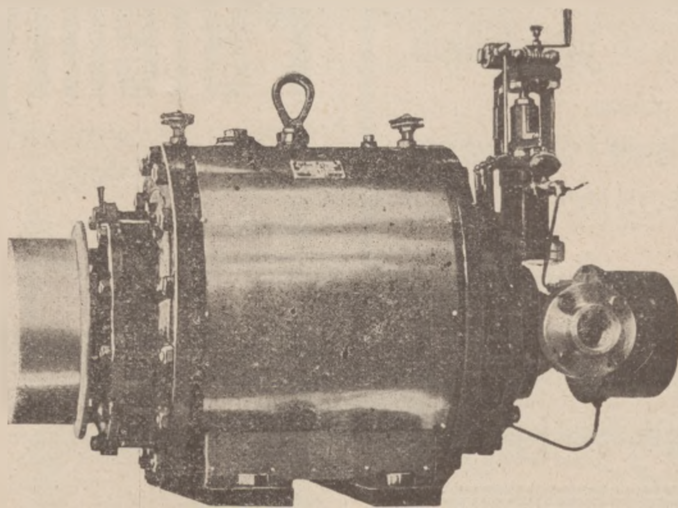
TELEFONU Nr. 592.

Instalacye elektryczne na najdalej idących gwarancyach.

Dostawa motorów Hulta.

Z dniem 1. września st. st zaczął wychodzić w **Wilnie** jedyny wielki dziennik polski pt.

„Kuryer Litewski“

Pomieszcza artykuły wstępne w sprawach politycznych, społecznych i ekonomicznych, kronikę zagraniczną, przegląd prasy polskiej, litewskiej i rosyjskiej, fejletony literackie, artystyczne i naukowe; powieści, nowele i poezye; sprawozdania giełdowe, rolnicze i handlowo przemysłowe i t. p.

Prenumerata wynosi za granicą rocznie rb. 14, półrocznie rb. 7, kwartalnie rb. 4, miesięcznie rb. 2.

Redaktor: Józef Ostroróg-Sadowski.
Wydawca: Hipolit Korwin-Milewski.

— Kelner! czwarty raz zamawiam już herbatę!

— U mnie nie, panie dobrodzieju... Z pewnością u tego dru iego osła!

OŁÓWKI KRAJOWE

Dostać można wszędzie.

Towarzystwa akcyjnego **St. Majewski i Syn** 05/4

Główne zastępstwo na Galicyę w kraj. Związku Przemysłowym: Lwów, Chorążczyzna 17.

Artyst. zakład rytowniczy
MAKSA GLASERMANA

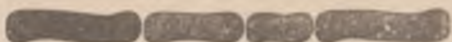
23 **Lwów, ul. Sykstuska l. 17**

wykonuje gustownie i tanio:

stampilie kauczukowe i metalowe, tablice i napisy z metalu lane i mosiężne grawirowane, numeratory i stemple datowe, marki pieczątkowe, odznaki dla straży, obcęgi do plomb i t. p.

14 **Kosztorysy bezpłatnie.** 65

24 14

Patenty

na wynalazki, ochronę modeli, marek fabr. i t. d. wyjednywa czynne od r. 1882

BIURO PATENTOWE

Włodarkiewicz & Sieklucki - -

Warszawa, Włodzimierska 16.

Własne warsztaty mechaniczne.
Stały Reprezen. w Petersburgu.

Wynalazki Biuro same nabywa lub pośredniczy w ich eksploatacyi.
65

Przedsiębiorstwo
przemysłowo-handlowe

jedyne w mieście powiatowem, garnizonowem z wyrobioną stałą klientelę z powodu słabości właściciela jest w całości zaraz do odstąpienia lub przyjmie się czynnego wspólnika. Adres w Administracyi „Przemysłowca“.

Pierwszy krajowy zakład art. graficzny ELEKTRYCZNIE URZĄDZONY

M. HEGEDÜS
LWÓW
ul. Kopernika 8.

WYKONUJE ARTYSTYCZNIE: KLISZE DRUKARSKIE WSZELKIEGO RODZAJU DLA ILUSTRACYI KSIĄŻEK DZIENNIKÓW CZASOPISM ANONSÓW CENNIKÓW ITP.

FOTOCYNKOGRAFIA
AUTOTYPIA
CHROMOTYPIA
FOTOLITOGRAFIA
ŚWIATŁODRUK

ZAKŁAD ART. FOTOGRAFICZNY „SECESSION“ LWÓW ul. Kopernika 8.

POWIĘKSZENIA DO NATURALNEJ WIELKOŚCI PO NAJNIŻSZYCH CENACH. KLISZE PRZECHOWUJĄ SIĘ. NAŚLADOWNICTWO ZASTRZEŻONE.

Oleje cylindrowe
i Maszynowe
w najlepszych jakościach

poleca

Fabryka nafty Fibicha i Stawiarskiego

30 **KROSNO.** 81

W niedzielę i święta dwa przedstawienia.

„Colosseum“

Hermanów

Największy Teatr Rozmaitości

codziennie przedstawienia pierwszorzędnych atrakcyi.

Początek punktualnie o g. 8. wiecz.

Bilety wcześniej do nabycia w biurze Plohna, ul. Karola Ludwika 9.

„Chemik polski“

Czasopismo poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej.

Wychodzi co tydzień w Warszawie. — —

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: rb. 10 rocznie, rb. 5 półr. i rb. 2 kop. 50 kwartalnie.

Warszawa, Marszałkowska 118.

„Architekt“

miesięcznik poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu

wychodzi w Krakowie raz na miesiąc, w zeszytach ozdobionych licznemi ilustracyami i tablicami rysunkowemi.

Przedpłata rocznie 20 K, 10 rb., 20 m., lub 30 fr. — Pojedynczy zeszyt 2 K, 1 rb., 2 m., lub 3 fr.

Dla członków polskich Towarzystw technicznych o 20% taniej.

Kraków, ul. Zgoda 1.

30 47

Patenty

na WYNALAZKI WYJEDNYWA

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Lindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro patentowe. 65

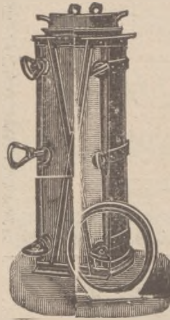
W WYPOŻYCZALNI. Proszę pana nie dawać mi takich grubych, ciężkich tomów... bo moja żona... tak ze żartów lubi mi rzucić na głowę, co ma pod ręką!...

„Przyroda“

pismo tygodniowe, ilustrowane, poświęcone uprzystępnianiu **wiedzy przyrodniczej** z szerokiem uwzględnieniem geografii. — Administracya „Przyrody“ w Księgarni Naukowej — Warszawa, ulica Krucza 44.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca“.

Poco kupować za granicą? Czy ma Pan piasek?

Dostanie Pan wszystkie maszyny i formy do wyrobów cementowych jak: prasy, stoły do wyrobu dachówek, podkładki prasowane i lane, matrycy i szablony, formy do rur, farby, olej, młynki do mięszania farb z cementem, oraz podanie sposobu fabrykacyi i t. d. we **Fabryce maszyn JANA ENDLERA** (istniejącej już od lat 20-tu) obecnie **w Pfaffstätten obok Wiednia nad Kanałem Nr. 106.** Wszystkie podane firmy są na składzie, które wraz z maszynowem urządzeniem w ruchu można oglądnąć w każdym czasie. 49—61

— Ja tę anegdotkę znam.
— Więc dlaczegoż mi pan pozwolił pół godziny opowiadać ją sobie?
— A no... bo przed półgodziną jeszcze jej nie znałem!

Juliusz Overhoff we Wiedniu

wykonuje

Aparaty do czyszczenia wody, patent Dervaux-Reisert, Filtry do wody — patent Reissert. Urządzenia do chłodzenia wody — patent Overhoff-Collaut.

Wyłączne zastępstwo na Galicyę i Bukowinę posiada

J. Szaynok

biuro techniczne i fabryka maszyn w Rzeszowie.

Przegląd Górniczo-Hutniczy.

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu górniczego hutniczego.

Wychodzi 1. i 15. każdego miesiąca.

Z przesyłką pocztową (w kraju i zagranicą): rocznie 12 rb., półrocznie 6 rb., kwartalnie 3 rb.

Adres Redakcyi: Dąbrowa (gubernia Piotrkowska) w gmachu resursy.

Numery okazowe na żądanie wysyła się bezpłatnie.

Dla przedsiębiorców!

Znakomita sposobność do założenia fabryki.

Do nabycia tanio korzystnie położona realność z kamienicą frontową, oficynami i wielkim placem we Lwowie w dzielnicy grodeckiej) *razem 1000 m²*. Gotówka po rzebna 27 000 kor.

Plany. szczegółowe informacye w Admin. „Przemysłowca“.

39 14

Karol Hornung

Lwów, Szpitalna 40.

Telefon nr. 353.

Parowa fabryka stolarska

wykonuje roboty budowlane, posadzkowe, urządzenia kościelne i szkolne, tak w miejscu jak i na prowincyę po umiarkowanych cenach. 65

Używane szyny

wózki, rozjazdy w zupełnie dobrym stanie

z powodu zupełnego zwinięcia interesu tanio do sprzedania. — — — — —

Zgłoszenia pisemne pod „Okazya“ do Administracyi „Przemysłowca“.

Najznakomitsze wprzód i w tył szyjące i do haftu artystycznego urządzone

„ORYGINALNE VICTORIA“

maszyny do szycia

są najlepsze i wskutek swych wybitnych zalet najtańsze.

Maurycy Frühling

Lwów, Trzeciego Maja l. 5.

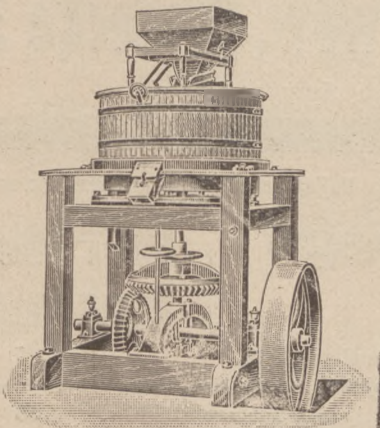
FILIE: Stanisławów Pasaż — Tłumacz, Rynek.

14 MASARNIA 32

Franciszka Ichniowskiego

we Lwowie ul. Batorego 4. obok Wgo Soleckiego

poleca **szynki** uznane ogólnie za najlepsze w smaku oraz wszelkie inne wędliny, niezrównanej dobroci również wielki zapas smalcu i słoniny. 85

31

Młyny

poruszane motorami wodnymi, parowymi i ssąco gazowymi

urządza fabryka maszyn

J. SZAYNOK

w Rzeszowie.

Wiele pieniędzy!

można zarobić sprowadzając

Przepisy

do fabrykacyi przetworów chemiczno-technicznych, kosmetyków, środków leczniczych itp.

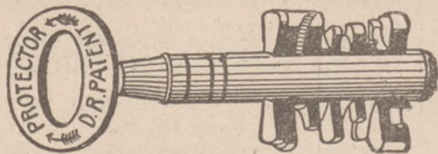
z laboratoryum chemiczn.

Dr. chem. DAVIDSOHN et Dr. med. JUNGMANN

Berlin Nr. 74. Friedrichstr. 131 D.

Proszę żądać ofert. — Korespondencya polska.

Wiele pieniędzy!

Jedyne zastępstwo i skład na Lwów
Leopold Herrmann
ul. Grodecka l. 14 a.

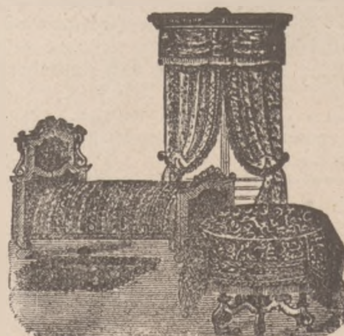
Cudem techniki
nazywają fachowcy **patentowany** zamek **Protektor**
w który zaopatruje swe ogniotrwałe i pewne przed włamaniem
Kasy HESKY *S. Wertheimer*
Fabryka: Wiedeń XVII/3.
Niezrównane kasy najnowszej konstrukcyi. — Tanie ceny fabryczne.

SPŁATY CZĘŚCIOWE
przyznajemy wszystkim osobom, także z prowincyi, dobrze sytuowanym, bez różnicy stanu lub rangi.
33 Nowo otworzony Magazyn nowości dla dam i dzieci
we LWOWIE, przy ul. Halickiej l. 19a.
„MAŁY LOUVRE“

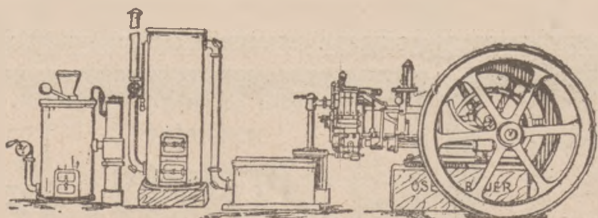

poleca swój obrzymi wybór
bluzek, kapeluszy, rękawiczek, halek, szlafroków, matynek, fartuszków
Konfekcyi dziecinnej i dla chłopców
parasoli, parasolek, pończoch i towarów pończoszkowych, woalek i innych towarów modnych, towarów lnianych, bielizny stołowej, bielizny męskiej, damskiej i dziecinnej i w. i.
Zlecenia z prowincyi załatwia się odwrotnie
Zarząd Magazynu „Mały Louvre“
we Lwowie, ul. Halicka l. 19a (róg ul. Sobieskiego).
Illustrowane cenniki wysyła się na prowincyę darmo i opłatnie.
Nasz główny skład dywanów, portyer, firanek, chodników, koców, kołder, kap na stoły i na łóżka, cerat, linoleum i artykułów dekoracyjnych znajduje się we **LWOWIE, przy ulicy Sykstuskiej l. 6. a** (Pasaż Hausmana).

Spłaty 26
częściowe!
Dozwolone także osobom z prowincyi za poprzedniem ustnem lub listownem porozumieniem się.
Bezsprzecznie największy wybór!

Renomowana i powszechnie znana firma
Dom towarowy „Au Louvre“
we Lwowie, ul. Sykstuska l. 6 a (Pasaż Hausmana)
poleca swój obfity i bogato zaopatrzony skład wszelkich możliwych gatunków dywanów (także kościelnych i przed ołtarze) dywaników, portyer, firanek, chodników, kap na stoły i łóżka, cerat, linoleum, kołder, koców, der na konie oraz wszystkich innych przedmiotów dekoracyjnych po nader niskich cenach konkurencyjnych.
Na żądanie wysyłamy na prowincyę darmo i opłatnie nasze bogato illustrowane cenniki, w których są opisane także towary lniane i bawełniane, bielizna męska i damska, szyfony, płótna, bielizna stołowa i inne ważne artykuły, w zakres domowego gospodarstwa wchodzące. Zlecenia z prowincyi załatwia się odwrotnie.
By ujść pomyłkom, prosimy na nasz adres dokładnie zważać.
Z poważaniem Zarząd firmy:
Dom towarowy „Au Louvre“
Lwów, Sykstuska 6 a. 6

Skład motorów wybuchowych
URZĄDZEŃ MŁYNÓW i FABRYK 39
Leon Heller, Lwów, Grodecka 35.
Kosztorysy i plany na żądanie. 90

Goleszowska fabryka Najlepsze polecenia na żądanie do usług
cementu portlandzkiego
Goleszów
(stacya kolei, poczta i telegraf na miejscu).
Roczna produkcya 1,200.000 — 1,500.000 ctn. metr. portland-cementu.
Zawsze jednostajny — pierwszej jakości — najprzedniejszej miałkości.

Roman-cement
Wapno skaliste 7

132 Przewyższa znacznie przepisy normowane przez Stow. austryackich inżynierów i architektów. 58
SPECYALNOŚĆ: cement do wyrobu posadzek i kamienia sztucznego rur i dachówek cementowych.

DRUKARNIA UDZIAŁOWA, LWÓW, KOPERNIKA 20.

Podgórze-Bonarka

(pod Krakowem). 14

10 FABRYKA PORTLAND CEMENTU

Bernard Liban i Spka

poleca swój produkt najprzedniejszej jakości. 65

WODOCIĄGI

dla miast, miasteczek, gmachów publicznych

projektuje i wykonuje firma

August Löw i Sp.

LWÓW, ul. Kołłątaja l. 6.

Adres telegramów: „KALORYA“ — LWÓW.

Ogrzewanie centralne

wszelkich systemów

Łaźnie, łazienki, pralnie, suszarnie, wszelkie urządzenia mechaniczne. Poszukiwauie i uchwycenie źródeł, wiercenie studzien, ustawianie pomp. Instalacye domowe z łazienkami i klozetami.

Generalne zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny patentow. łazienek szafkowych „The Elkay Sindicate“ w Londynie. (w)

12 **Krajowy Związek Przemysłowy** 15

AGENCYA HANDLOWA WYDZIAŁU KRAJOWEGO

we Lwowie, ulica Chorążczyzny l. 17.

Przyjmuje zastępstwa fabryk krajowych i utrzymuje agencyę handlową. Pośredniczy w eksporcie wszystkich kraj. produktów.

UTRZYMUJE BAZARY KRAJOWE:

we Lwowie, Hotel Georgea, — w Krakowie, Rynek główny l. 20, w Nowym Sączu, ul. Krakowska l 7 — w Przemyślu, ul. Franciszkańska

które polecają

sukna, płótna, drelichy, barchany, makaty, kilimy, wyroby koszykarskie, zabawki i wogóle wyroby krajowego przem. tak fabrycznego jak i domowego.

Informuje w kwestyach rodzimego wytwórstwa i handlu. 65

14 15

1 **Architekci**

J. SOSNOWSKI & A. ZACHARIEWICZ

krajowe przedsiębiorstwo robót betonowo-żelaznych konstrukcye ogniotrwałe, żelazno-betonowe - - - - -

(BETONS ARMÉS)

Systemu Hennebicque.

EXPOSITION UNIWERSELE 1900.

GRAND PRIX

Wystawa Jubileuszowa we Lwowie 1902

zaszczytne uznanie.

STROPY, MOSTY, TUNELE, FUNDAMENTA, KANALIZACYE, ZBIORNIKI, FABRYKI, MŁYNY, PILOTY BETONOWE i t. p.

Wstępne projekta i przedmiary bezpłatnie.

Lwów, ul. Na Błonie 3.

FILIA

Kraków, ul. Szpitalna 17.

Telefon 470. 65

14

JÓZEF GORECKI.

FABRYKA

SIATEK, MEBLI, KONSTRUKCYI ŻELAZNYCH I WYROBÓW ORNAMENTALNYCH KUTYCH.

KRAKÓW, ul. św. Wawrzyńca 26.

Telefon 277.

Telegr.: Józef Gorecki Kraków.

65

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca“.

16 **WODOCIĄGI**

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych, domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp. Instalacye domowe z klozetami, łazienkami itd.

Centralne 14

Ogrzewanie

wszelkich systemów

i WENTYLACYE

Łaźnie, Mechaniczne pralnie, suszarnie i t. d.

projektują i wykonują:

Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków, ul. Kolejowa l. 18.

Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie. 65

Oryginalne

17

SINGERA

Patrz na markę fabryczną.

Maszyny - - - do szycia

Singer Comp. Tow. akc. Maszyny do szycia

Lwów, ul. Sykstuska 6.

E. HAUSMANN

Lwów, Pasaż Hausmana 6.

20 **Telefon 303.** 23

Pierwsze krajowe zakłady **dla wszelkich urządzeń elektrycznych.** Największe składy wszelkich materyałów instalacyjnych, aparatów i t. d.

Światło — Przenoszenia siły — Telefony — Gromochrony — Sygnały — Instrumenty — Akumulatory — Bateryе — Latarki — Świeczniki. 74

KOSZTORYSY GRATIS I FRANKO.

5

36 Pierwsza Krajowa Fabryka wyrobów masarskich

A. Finkelsteina

we Lwowie

plac Gołuchowskich l. 2.

poleca swe znane wyroby

wędlin, salami i t. d. 57

21 25

Laboratoryum handlowe

Inż. MARYANA WIELEŻYNSKIEGO, zaprz. rzeczoznawcy sąd. w Borysławiu.

Wykonuje: **Analizy i badania** wszelkich produktów z dziedziny przemysłu naftowego i woskowego, w szczególności ropy i olejów smarowych. — **Analizy gazów** kominowych i kopalnianych i t. d. — **Analizy** gleby, gliny i minerałów. — **Analizy moczu**, sputum i t. d. pod kontrolą dr. med. Klarfelda w Drohobyczu. — *Udziela informacyi i porady technicznej z zakresu przemysłu naftowego.* —

Zajmuje się naukową reklamą produktów krajowych. 37

Wodociągi, **wiercenia studzien, ustawianie pomp, pralnie, łaźnie, susznie itd. - - -**

19 **urządzają**

Chylewski, Hruby i Sp.

Lwów, Kopernika 15 a. — Telefon 534.

Ogrzewania centralne

Oświetlenia 14

--MOTORY--

i wszelkie urządzenia mechaniczne.

REPREZENTACYA

Kraków, ulica Szewska l. 23.

Adres telegr. Chylewski, Lwów. — Kosztorysy bezpłatnie. 65

Posiadacze losów

mogą u nas dostać za nie pełny kurs dzienny i na życzenie te same losy (t. j. te same numera) grając na nie bez przerwy, nabyć na dogodne spłaty miesięczne. Losy gdziekolwiek zastawione, wykupujemy i przeprowadzamy powyższą transakcyę,

Polecamy uprzejmie naszą firmę do wszelkich obrotów bankowych Kupno i sprzedaż obligacyi, losów i monet. — Ajentów żadnych nie wysyłamy. — Kalendarzyk bankowy bezpłatnie.

SCHÜTZ i CHAJES

DOM BANKOWY

we Lwowie, plac Maryacki 7.

Z Drukarni „Udziałowej“, Lwów, Kopernika 20.